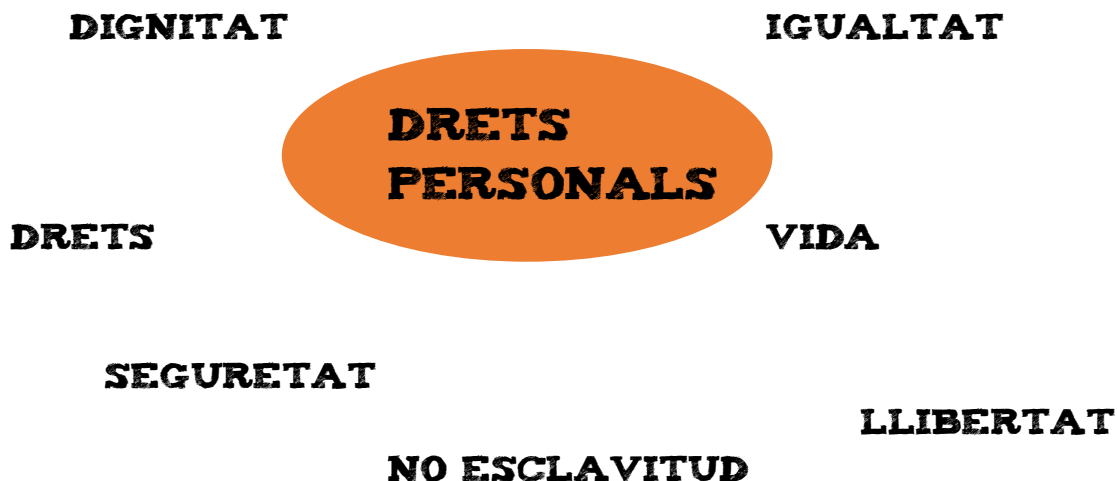

DRETS PERSONALS¹

Els drets personals són els drets bàsics que afecten just allò que els humans tenim de diferent respecte d'altres éssers animals o animats, de la naturalesa i de la cultura, ja siguin bèsties o màquines. Els drets personals ens enuncien que totes les persones tenim qualitats, que totes som valuoses, importants i respectables pel fet de ser persones, amb independència de la riquesa, la cultura, la religió o el sexe. La dignitat no se suposa, es té i és un valor irrenunciable propi de tot ésser humà. Sense aquests drets personals, els posteriors no tindrien sentit. La vida i la dignitat són dues condicions indispensables. Els drets personals enunciats són: dret a la vida, a la llibertat, a la seguretat personal, la prohibició de l'esclavitud, la tortura i les penes o tractaments cruels, etc.

Enunciat dels drets

Article 1

Tots els éssers humans neixen lliures i iguals en dignitat i en drets. Són dotats de raó i de consciència, i han de comportar-se fraternalment els uns amb els altres.

Article 2

Tothom té tots els drets i llibertats proclamats en aquesta Declaració, sense cap distinció de raça, color, sexe, llengua, religió, opinió política o de qualsevol altra mena, origen nacional o social, fortuna, naixement o altra condició.

A més, no es farà cap distinció basada en l'estatut polític, jurídic o internacional del país o del territori al qual pertanyi una persona, tant si

¹ ATENCIÓ: Per accedir als enllaços heu d'entrar al bloc [PARLEM DE DRETS](#)

és independent com si està sota administració fiduciària, si no és autònom, o està sota qualsevol altra limitació de sobirania.

Article 3

Tota persona té dret a la vida, a la llibertat i a la seva seguretat.

Article 4

Ningú no serà sotmès a esclavitud o servitud: l'esclavitud i el tràfic d'esclaus són prohibits en totes llurs formes.

Article 5

Ningú no serà sotmès a tortures ni a penes o tractes cruels, inhumans o degradants.

Article 19

Tota persona té dret a la llibertat d'opinió i d'expressió; aquest dret inclou el de no ser molestada a causa de les pròpies opinions i el de cercar, rebre i difondre les informacions i les idees per qualsevol mitjà i sense límit de fronteres.

CONCEPTES COMUNS:

DRET I PERSONA

TENIR DRETS

El concepte "Dret" avui per avui designa un sistema de normes que regulen la convivència social i permeten resoldre els conflictes interpersonals i orienten les relacions entre els individus. El Dret conforma les lleis, reglaments i altres resolucions, de caràcter permanent i obligatori, creades pels estats per a la conservació de l'ordre social. En cert sentit tots els drets són humans, ja que han estat instaurats, revisats i acceptats pels humans.

a. Tenir drets

Avalua les qüestions següents, raonant amb arguments:

- 1) Com que tinc dret a expressar-me lliurement, ja puc dir el que vulgui de tal, encara que sigui fals.
- 2) Com que tinc dret a l'educació, puc escollir l'escola i decidir la classe a la qual vull anar.
- 3) Ja que tinc dret al temps lliure i al joc, decideixo no anar més a l'escola.
- 4) En tenir dret a la protecció sanitària, ja puc fer mal al contrincant perquè

ja el guariran.

5) Tinc dret a dir la veritat, però no a mentir. Per tant, tinc dret a dir a qualsevol persona veritats sobre la vida privada de la meua família.

6) Un candidat o candidata té dret a mostrar fotografies falses que comprometin al polític o política rival.

b. Vulneració de drets

De manera intuïtiva digueu en quin d'aquests casos s'han vulnerat alguns drets personals quan algú:

- a) Cria gallines a la banyera.
- b) Fa propaganda contra la pena de mort.
- c) Posa la TV alta i se sent des de tot el veïnat.
- d) Ven aliments caducats.
- e) Infringeix les normes de circulació.
- f) No el deixen expressar amb la seva llengua.
- g) El castiguen a pa i aigua.
- h) Et porten a comissaria després d'una manifestació.

Especifiqueu quin dret creieu que vulnera :

1. El dret a la nacionalitat.
2. El dret a la llibertat de moviments o dret a la lliure circulació. Aquest dret comprèn el dret a la migració.
3. El dret d'asil.
4. El dret a la jurisdicció.
5. El dret a no ser arbitràriament la persona arrestada.
6. El dret a un judici just i imparcial.
7. El dret a acudir a un tribunal que decideixi sobre la legalitat de la detenció.
8. El dret de la persona detinguda a conèixer la causa de la detenció.
9. El dret de la persona acusada a conèixer la causa de la detenció i de l'acusació.
10. El dret de de la persona a interrogar als acusadors i als testimonis.
11. El dret de de la persona a ser jutjat per un tribunal públic i imparcial.
12. El dret de de la persona a defensar-se per si mateix o a través d'un advocat d'ofici o d'elecció lliure.
13. El dret a ser jutjat per un jurat imparcial.
14. El dret a ser jutjat sense dilacions indegudes.
15. El dret a disposar d'intèrpret.
16. El dret a no ser castigat amb penes que siguin cruels, inhumanes o degradants, etc.

c. Drets, privilegis i obligacions

Com classificaries cadascuna de les situacions següents: com un dret (D), com un privilegi (P), com una obligació (O), o com alguna altra cosa (AI)? És possible que algun d'aquests casos caigui sota més d'una categoria?

	D	P	O	AI
1. La llibertat d'expressió és un/a...				
2. Els pares i mares tenen ... d'alimentar els seus fills i filles.				
3. Rebre una invitació del president/presidenta per anar-hi a sopar en privat és un/a...				
4. Si fas de cangur d'una criatura, tens... que et paguin la feina feta.				
5. Quan facis 18 anys tindràs ...de votar.				
6. Una persona acusada d'un delicte té ... a consultar un advocat.				
7. El metge o la metgessa de l'hospital et pot examinar perquè és la seu/seva ...				
8. Tens el/la ... d'anar a l'escola cada dia.				
9. Si se sospita que hi ha un foc, un bomber/bombera pot anar allà on vulgui de casa teva perquè és el/la seu/seva ...				
10. Quan els pares o mares n o poden mantenir els seus fills, això esdevé un/una ... del govern.				
11. És un/una ... dels comerciants carregar el que vulguin per les seves mercaderies .				
12. Si la seva família no paga els rebuts del telèfon, la companyia telefònica té el/la ... de desconnectar el telèfon.				
13. Com que la Júlia és la filla gran de la família, té el/la ... de casar-se la primera, si vol.				
14. Formar part de les forces armades és un/una ... per les noies.				
15. L' Àlícia diu: "Per al meu promès/xicot/parella, fer-me un petó és un/una ..."				
16. Un metge o metgessa té el/la ... d'ajudar la víctima d'un accident.				

Reflexió

- Hi esteu tots d'acord?
- En quin cas o casos no coincideu?
- Com distingiu els tres conceptes?
- Hi pot haver alguna confusió?

PERSONA

Hi ha una diferència en parlar d'ésser humà i persona. Ésser humà ha quedat com una noció àmplia, genèrica i indeterminada. El concepte persona, en canvi, assenyalava el sentit d'ésser humà en tant que subjecte històric que posseeix consciència de si mateix i és responsable de les seves accions. Quan parlem de l'humà de Cromanyó no en diem la persona de Cromanyó. Al terme persona li donem una especificitat més propera a un món civilitzat, culturitzat, relacionant-lo amb valors ètics i jurídics. Avui dia el concepte de persona –sigui usat en singular o denoti una entitat (corporacions, empreses, fundacions, etc.)– segueix tenint connotacions jurídiques que el fan protagonista d'exercir deures i contreure obligacions i alhora de beneficiar-se dels drets que li corresponen.

a. Concepte de persona

Quina d'aquestes descripcions s'acosta més a la idea que tens del concepte de *persona*? Raona la resposta:

Un ésser que pensa.

Algú que té sentiments.

Un ésser que riu i que sent dolor.

Un ésser amb llenguatge.

Un ésser responsable.

Un ésser conscient.

Un ésser capaç de reflexionar sobre la seva vida.

Un ésser que es qüestiona a si mateix.

Un ésser que té intimitat

b. Què fa que una persona sigui una persona?

Escriurem els distints criteris a la pissarra i els anirem considerant tot, justificant els arguments.

Pla de diàleg: Persones

1. Una pedra pot ser una persona?
2. L'escultura de pedra d'una persona pot ser una persona?
3. Un arbre pot ser una persona?
4. Un gat pot ser una persona?

5. Si un animal té cos i ment, és una persona?
6. Si un llibre -fet de paper i de pell- conté una història, és una persona?
7. Un país pot ser una persona?
8. Cada persona ha de ser diferent de totes les altres?
9. Un ésser d'un altre món, pot ser una persona?
10. Una cosa que no és una persona, pot esdevenir una persona?
11. Una persona pot esdevenir una cosa que no és una persona?
12. Està mal fet tractar les persones com si fossin coses?
13. Està mal fet tractar les coses com si fossin persones?
14. Si ni tu mateix/a ni ningú més no sabéssiu qui ets, series una no-persona?

c. Tractar una persona com una persona

No és el mateix tractar una persona que tractar una cosa. A la persona se li suposen uns drets només pel fet de ser persona. Tot i això, és freqüent en la nostra societat sentir-se maltractat/maltractada o utilitzat, perquè en una societat acostumada a l'intercanvi de mercaderies (coses) a vegades les relacions humanes no són tan humanes com esperàvem. Reflexionem sobre això a partir d'alguns exemples.

Exercici:

Tractes una persona com una persona si:

- a) ni l'escoltes?
- b) si no te la mires quan et parla?
- c) si penses en una altra cosa quan es dirigeix a tu?
- d) la interromps cada vegada que comença a parlar?
- e) li respons adequadament quan et pregunta alguna cosa?
- f) li mostres que estàs interessat/interessada en el que pensa?
- g) li demanes que faci el paper de porta en una obra de teatre de la classe?
- h) mai no fas res sense preguntar-li abans què s'ha de fer?
- i) si li preguntes com li semblen les coses que dius o fas?
- j) aprecies els seus consells?

Art.1 Lliures i iguals

Tots els éssers humans neixen lliures i iguals en dignitat i en drets. Són dotats de raó i de consciència, i els cal mantenir-se entre ells amb esperit de fraternitat.

Hyuro. Reciprocidad, Barrio de Lavapiés, 2015

QUÈ ENS DIU AQUEST QUADRE?

1. Què veiem en aquest quadre?	Observar, relacionar, descriure
2. Què ens diu aquest quadre sobre els drets?	Inferir, relacionar
3. Tens alguna experiència personal en relació amb la situació que es planteja?	Vivenciar experiències passades
4. Amb quines situacions o notícies relacionaries el quadre?	Tematitzar, analitzar i sintetitzar
5. Aquesta imatge et planteja algun interrogant?	Qüestionar, problematitzar
6. Què saps sobre aquestes situacions?	Esbrinar, apel·lar a l'experiència i a la memòria
7. On pots trobar més informació?	Recerca
8. Quin títol li posaries al quadre?	Síntesi
9. Quin sentiment et provoca?	Autoconeixement
10. Què canviaries en el quadre, color, imatge, expressió del personatge, entorn, etc.?	Cercar alternatives
11. Quina relació té aquest quadre amb el primer article de la Declaració?	Relacionar, connectar temes

GRANS TEMES

LLIURES I IGUALS

LLIURES

A l'ésser humà, l'existència no li ve donada ja feta. Cada ésser humà ha de construir necessàriament la seva pròpia vida i decidir en cada moment els actes que ha de fer i ajustar-los a uns valors morals que accepta més o menys lliurement. El valor suprem de la persona humana és, com a conseqüència, la *llibertat*.

La llibertat és condició necessària per a poder exercir les activitats pròpies de l'ésser humà. Si no tenim llibertat no podem actuar amb responsabilitat. Els nens i les nenes a la seva mida necessiten saber aquesta condició per poder créixer amb judici i raonabilitat.

a. Maneres d'usar el terme lliure

- Quan diem que un taxi està lliure?
- Quan diem que es tracta d'algú lliure?
- Quan parlem d'un país lliure?
- A què ens referim en dir que un seient no està lliure?
- Que significa el rètol de *Lliure* en un pàrquing?
- En alguna ocasió m'he sentit lliure?
- En quines ocasions es parla de llibertat provisional?
- L'acaben de deixar lliure ara mateix
- És una mercaderia lliure d'impostos
-

b. Què entenem per "llibertat"?

Heus aquí algunes maneres possibles d'entendre i d'usar la paraula "lliure".
Escriu una frase per cada un dels usos alternatius del mot "lliure"

- a. No limitat.
- b. De franc, sense cost.
- c. Capaç; amb poder de fer alguna cosa.

- d. Alliberar o alliberat.
- e. Sense embolics ni martingales.
- f. No tancat (en sentit moral o físic).
- g. No part d'un sistema.
- h. Vivint amb regles que un mateix s'ha fet.
- i. Sense barreres ni obstruccions.
- j. No sotmès a regles.
- k. Sense rima.
- l. Sense inhibicions, espontani, natural.
- m. Sense prejudicis.
- n. Exempt.
- o. No literal o al peu de la lletra, sinó amb adaptacions.
- p. Capaç de viure de la manera que vol.

c. Ser lliure

Estàs d'acord (A) o en desacord (D) o no n'estàs segur/a (?) amb els enuncis següents:

	A	D	?
1. Sóc lliure i ningú no m'ha de dir el que he de fer.			
2. Sóc lliure i visc com vull.			
3. Sóc lliure si no tinc cap entrebanc.			
4. Sóc lliure i no tothom ho és.			
5. Sóc lliure i la meva llibertat acaba on comença la dels altres.			
6. Sóc lliure i estableixo les meves pròpies regles de joc.			
7. Sóc lliure mentre respecti les regles de la convivència.			
8. Sóc lliure si m'hi sento i no si els altres m'ho diuen.			
9. Sóc lliure perquè ho diu la Constitució.			
10			

IGUALS

El principi d'igualtat és el que estableix que tots els éssers humans som iguals davant la llei, sense que existeixin privilegis. És un principi essencial de la

democràcia, on cada persona és un vot. Hi ha formes distintes d'igualtat: davant la llei, igualtat social, etc. El principi d'igualtat davant la llei és incompatible amb sistemes legals de dominació com l'esclavitud, la servitud o el colonialisme.

a. Són tots iguals?

Donem a cada alumne algun objecte quotidià, com una pedra o un llapis, un fruit sec, coses ordinàries que tinguem a mà i proposem que l'arribi a conèixer de debò, que faci "amistat" amb ell: el toqui, oïri, es fixi en les seves peculiaritats, és a dir, que en faci una observació exhaustiva. Passats 5 o 10 minuts, demanem a l'alumnat que presenti el "seu amic" a la classe; que diguin quina edat té, si està trist o content o com ha anat adquirint la forma que té, les seves qualitats i la seva singularitat.

Una vegada fetes les presentacions posem tots els objectes en una caixa o bossa i els barregem. Després buidem la bossa o capsa i fem que cadascú trobi el "seu amic".

Comentar

Assenyalar el paral·lelisme que es farà evident: totes les persones de qualsevol grup semblen iguals a primera vista, però una vegada les arriba a conèixer, són diferents totes, totes tenen la seva història personal i amb totes es pot arribar a tenir amistat.

b. La diversitat és una oportunitat

Es tracta de propiciar l'expressió de sentiments, valorar de manera positiva la diversitat i fomentar la cooperació.

Desenvolupament. El grup s'asseu en forma de U. L'ensenyant demana a cada noi i noia que escrigui en un paper tres característiques, gustos o qualitats que el fan diferents i especial respecte a la resta de companys i companyes, a mode de presentació. Se'ls dona uns 5 minuts perquè ho escriguin.

Es demana a noies i nois que comparteixin en veu alta les característiques que han escrit sobre ells mateixos per presentar-se. (Poden no participar-hi o bé poden dir només una o dues de les característiques que han escrit)

Reflexió:

- Ens ha costat molt pensar en característiques que ens fan diferents de la resta de companys i companyes?

- Anomenem amb freqüència aquestes característiques?
- És fàcil ser diferent?
- Podem aprendre de les diferències?
- En donar a conèixer coses que ens fan diferents, podem també pensar en coses que volem aprendre i ens poden ensenyar els nostres companys i companyes?
- La diferència pot ser una oportunitat?

c. Una escola per a tots

Feu grups distints que analitzi l'escola i el seu entorn i investigueu fins a quin punt és accessible per a les persones amb discapacitats. Cal pensar en persones amb ceguesa, amb sordesa, en cadira de rodes, amb dificultats motrius, etc.

- Quins canvis estructurals recomanaríeu?
- Quines millores es podrien introduir?
- Algun d'aquests canvis o millores es poden posar en marxa ara mateix?

DOTATS DE RAÓ I CONCIÈNCIA

Els éssers humans som uns animals especials que tenim com a singularitat la capacitat de pensar. Dit d'una altra manera, la nostra manera d'adaptar-nos al medi ha estat gràcies a la raó, és a dir a una instància psíquica i per certes qualitats físiques ja que en realitat en tant que animals som bastant febles i poc especialitzats.

a. Concepte d'ésser humà

Quina d'aquestes descripcions s'acosta més a la idea que tens del concepte *d'ésser humà*? Raona la resposta.

- Un ésser que pensa.
- Algú que té sentiments.
- Un ésser que riu i que sent dolor.
- Un ésser amb llenguatge.
- Un ésser responsable.
- Un ésser conscient.
- Un ésser capaç de reflexionar sobre la seva vida.
- Un ésser que es qüestiona a si mateix.
- Un ésser que té intimitat

b. Raó i consciència

Malgrat el nostre parentiu clar, l'enorme diferència entre animals i humans, rau en la nostra manera de comportar-nos. Vegem:

- 1) És suficient tenir raó o cal exercir-la?
- 2) És el mateix racional que raonable?
- 3) Ser conscient d'un acte implica ser-ne responsable?
- 4) Hi ha persones que no tenen raó?
- 5) Hi ha persones que actuen inconscientment?
- 6) Tu, has actuat alguna vegada inconscientment?
- 7) Quines implicacions o conseqüències ha tingut?
- 8) Has actuat alguna vegada irracionalment?
- 9) Com analitzes la teva actuació?

COMPORTAMENT AMB ESPERIT FRATERNAL

Aquest article fou redactat pensant en el lema de la Il·lustració: Igualtat, llibertat i fraternitat. Fratern vol dir que pertany als germans. És a dir, un comportament amical, familiar, de parentiu, de germanor. Significa que entre els éssers humans ens hauríem de tractar com a germans i hauríem de comportar-nos els uns amb els altres amb amor i sol·licitud fraternal.

a. Actitud fraternal

Quina d'aquestes actituds diries que són fraternes i quines no?

1. Veig que una persona gran puja a l'autobús però no li cedeixo el seient.
2. Quan alguna cosa no m'agrada ho dic a la cara i cridant.
3. Procuo dir les coses que no m'agraden de forma acurada.
4. No m'importa insultar quan ho crec necessari.
5. Mai no dic bé de ningú però quan hi ha ocasió critico el que no m'agrada.
6. Procuo per a mi.
7. Només m'interessen els altres si puc treure'n alguna cosa.
8. Exigeixo que em tractin bé, encara que jo no ho faci.
9. Tinc la impressió que els altres fan poc per a mi.
10. M'agrada ajudar i que m'ajudin.
11. Si no he de guanyar, prefereixo no jugar.
12. Sé que entre tots podem aconseguir molt més.

b. Ingredients de l'amistat

Aristòtil, que s'ocupa molt de la qüestió de l'amistat, en remarca algunes característiques. Digueu si les consideres imprescindibles (I), Desitjables (D),

o prescindibles (P)

Característica	Imprescindible	Desitjable	Prescindible
1. L'amistat consisteix a voler el bé de la persona amiga.			
2. L'amistat representa una relació d'igualtat.			
3. L'amistat, a més d'un sentiment, és un hàbit que s'enforteix amb el temps.			
4. L'amistat representa certa comunitat, és a dir, una relació freqüent.			
5. L'amistat implica sentiments i compromisos de fidelitat, de lleialtat i de solidaritat.			
6.			

JOC:

Un món de colors

L'objectiu és descobrir com afecta la igualtat o la diferència a l'hora d'acostar-nos a altres persones i quins són els nostres criteris per a fer-ho. Experimentar com ens sentim, segons si ens integrem en un grup o en quedem exclosos.

Desenvolupament: L'alumnat es posa dret i en rotllana amb els ulls tancats. Qui dinamitza el joc col·loca un adhesiu al front de cada persona, evitant posar el mateix color a persones properes. Un dels gomets és únic i diferent (per exemple negre o blanc). Mentre els col·loca explica: "quan acabi us avisaré, obriu els ulls i, sense parlar, heu de formar grups clarament separats en l'espai". En obrir els ulls, tothom veu el color de l'adhesiu dels altres però no sap el color del propi. Sense parlar tothom s'acostarà o allunyarà segons si creuen que tenen alguna cosa en comú. Quan els grups estiguin formats, es passarà al diàleg.

Reflexió

Quin ha estat el criteri per a formar els grups? Per què? És molt habitual que els grups es formin sobre la base del mateix color, però no hi ha altres criteris possibles: grups arc de Sant Martí, variats, sense tenir en compte l'etiqueta...?

- Quines estratègies han usat per formar el grup sense parlar?
- Quines limitacions han trobat?

- S'han ajudat?
- Per quina raó ens acostem a qui més se'ns assembla?
- Què han pensat i sentit aquelles persones que s'han quedat sense grup?
- Què han pensat els que tenien grup? S'han adonat que algú quedava fora?
- Trobes algun paral·lelisme amb la vida real: discriminació, etc.?

Els que tenien grup

- Quina és la sensació de "formar part d'un grup"?
- Ens solem apropar a qui més se'ns assembla?
- Com es devia sentir el qui no trobava grup?
- Quin sentiment us ha provocat: llàstima, pietat, rebuig?

Qui no tenia grup

- Quina és la sensació de no trobar un grup que t'aculli?
- Et senties exclòs?
- Com has viscut el procés de rebuig?

Font: Paco Cascón (1992) 11 Taller centreamericà d'Educació per a la Vida i la Pau, San Salvador.

MIRADA NO VIOLENTA

Practicar la igualtat

La discriminació és una mala herba que creix arreu, fins i tot en els centres educatius. Sovint ens trobem amb casos de maltractament o d'assetjament que estan fonamentats en estereotips, prejudicis i que comporten formes diverses de maltractaments físics o psicològics pel fet de ser d'una nacionalitat, ètnia, raça, sexe, religió diferent de la dels qui s'erigeixen en botxins. Una de les formes de combatre aquest fenomen que, per social, també és present a l'escola, és creant un ambient propici a:

1. Desvetllar i aclarir tot el que siguin prejudicis i malentesos sobre persones o col·lectius.
2. Crear un clima d'entesa, col·laboració i solidaritat.
3. Aconseguir un tracte tolerant i amable entre els distints grups i aules del centre.

Comunitat de recerca

Una de les estratègies per aconseguir una atmosfera de col·laboració i de reflexió és el que anomenem **comunitat de recerca**. Així, cal convertir una classe, una aula, un grup, en una comunitat, un conjunt cohesionat i ben disposat a col·laborar que té com a objectiu l'aprenentatge en comú, la

investigació en cooperació

Exercici: trets d'una comunitat de recerca

Escriu en vertical les dues paraules "Comunitat" i "recerca" i suggereix que els estudiants les omplin amb el contingut de les paraules buscant sinònims, tot usant com excusa les lletres:

Per exemple:

C		R
O		E
M		C
GRUP		E
N		R
I	INVESTIGACIÓ	
T		A
A		
T		

Quan es tingui completat, es farà una anàlisi i valoració del sentit dels termes i se suggerirà que siguin ben presents a les classes futures.

AVALUACIÓ INICIAL

En aquesta avaluació inicial assenjala i justifica quins són els trets que caracteritzen una comunitat de recerca com la que volem formar a classe, a partir del diàleg i de la construcció de coneixement:

	SÍ	NO	?
1. Les persones s'interroguen les unes a les altres.			
2. Les persones no s'escolten.			
3. S'ataquen els arguments i opinions i no les persones que les sustenten.			
4. Les persones es qüestionen entre si les raons de les seves creences.			
5. Es donen torns de paraula i cadascú parla quan el moderador li dona la paraula			
6. Les persones defensen el seu parer sense haver escoltat altres raons			
7. Les persones construeixen les seves idees sobre les dels altres.			
8. Cadascú diu la seva i al final fem un resum.			
9. S'ataquen les persones i no els arguments.			
10. Les persones ofereixen contraexemples a les hipòtesis dels altres.			

11. Les persones indiquen les possibles conseqüències o repercussions de les idees dels altres.			
12. Les persones utilitzen criteris específics en realitzar judicis.			
13. Les persones donen la seva opinió sense justificar-la.			
14. Les persones cooperen en el desenvolupament de les tècniques racionals de la resolució de problemes.			
15. S'accepta el propi error i s'assenyalen curosament els dels altres.			

El diàleg obert a partir de les respostes han de servir per a definir quines han de ser les regles del joc en aquesta assignatura, tant pel que fa a les qüestions que hem d'aprendre, com a les actituds que s'han d'adoptar.

MIRADA VIOLETA

a. Aclariment conceptual: Sexe i/o gènere

Aquests dos mots han servit per classificar els éssers humans, com en el món animal, com a mascles i femelles i, per això, moltes vegades les usem com a sinònims, però en el cas dels humans no és així i aquesta confusió és font de malentesos.

Segons l'ONU: «Gènere és la forma en què totes les societats del món determinen les funcions, actituds, valors i relacions que concerneixen l'home i la dona. Mentre el sexe fa referència als aspectes biològics que es deriven de les diferències sexuals, el gènere és una definició de les dones i dels homes, construït socialment i amb clares repercussions polítiques. El sexe d'una persona és determinat per la naturalesa, però el seu gènere l'elabora la societat.» IV Conferència Mundial de les Dones, Beijing, 1995

- Preguntar als participants quina és la diferència entre els termes "sexe" i "gènere". Demanar al grup que comentis breument les opinions aportades.
- Subratllar la visió de l'ONU fins aclarir el sentit dels dos termes.

b. Sobre sexe i gènere

El **sexe** està constituït pel conjunt de trets físics, biològics i anatòmics que ens venen donats per la naturalesa i divideix el conjunt dels éssers humans en homes i dones. El **gènere** té un fort component sociocultural. No depèn de la biologia i no és innat, com el sexe. El sexe es té mentre que el gènere s'adquireix en el procés de socialització i determina una manera de fer en l'àmbit laboral, de parella, familiar, etc.

Exercici: Sexe o gènere

Dividir els participants en equips de 2 o 3 persones. Explicar que es llegiran unes frases. Els equips hauran de decidir si la frase descriu el "sexe" o el "gènere" de la persona a la que es refereix. Si fa referència al sexe, s'aixecaran del seient. Si la fa al gènere, es quedaran asseguts. Llegir les frases i deixar temps perquè els grups les comentin.

- Les dones poden alletar els fills; els homes no. (S)
- Les nenes són bufones; els nens, atrevits i valents. (G)
- En molts països, les dones guanyen menys per la mateixa feina que fan els homes. (G)
- Les dones poden parir; els homes no. (S)
- Les dones són les encarregades de criar els nens. (G)
- Els homes són els qui prenen les decisions. (G)
- A l'Egipte antic, els homes es quedaven a casa teixint. Les dones s'ocupaven dels afers de la família. (G)
- Les dones heretaven la propietat, i els homes no. (G)
- Els homes heretaven la propietat, les dones no (G)
- Les veus dels nens canvien amb la pubertat; les de les nenes no. (S)
- Segons estadístiques de les Nacions Unides, les dones realitzen el 67 per cent del treball mundial i, no obstant això, només guanyen el 10 per cent dels ingressos mundials. (G)
- A les dones els preocupa la qualitat de l'educació dels seus fills. (G)
- A les dones se'ls prohibeix realitzar treballs perillosos, com treballar en mines subterrànies. (G)
- Les noies menstruen i els nois no (S)
- A la majoria de països els policies són homes. (G)
- Hi ha menys dones presidentes, parlamentàries i directives que homes. (G)

Posem en comú els resultats de l'exercici i sigui quin sigui l'acord, comentem-los.

Reflexió

- Han sorprès alguns dels enunciats?
- Totes les persones del grup eren del mateix parer?
- Hi ha hagut desacord? S'ha pogut solucionar el desacord?
- De quina forma varien les funcions de gènere d'acord amb les diferències d'edat, classe, raça, cultura i període històric?
- Com varia la forma per la qual les dones de diferents països experimenten el poder i l'opressió?

c. Identificar-se com a Noi/noia

Les nostres societats fins ara han estat molt rígides en aquesta qüestió i s'han

mogut poc del paràmetre biològic que establia que hi havia dos sexes i dos gèneres. Però ara sabem que hi ha dos sexes i que cada persona ha de desenvolupar el seu potencial, independentment dels estereotips de gènere.

Escriure en una plantilla com la que es proposa:

Tres activitats que t'agraden i que són considerades pròpies del teu sexe.

Tres activitats que no t'agraden, encara que siguin considerades pròpies del teu sexe.

Tres que no fas ni voldries fer i que se suposen del sexe oposat.

Tres que no fas però voldries fer i són apropiades del sexe oposat.

Una grup fa el buidat

	Ho faig i m'agrada	Ho faig però no m'agrada	No ho faig i no m'agradaria	No ho faig i m'agradaria
Noies	1. 2. 3.			
Nois	1. 2. 3.			

Reflexió

- Coincidiu en algunes tasques?
- T'ha sorprès la resposta d'algun company/a?
- Encetem un diàleg sobre els resultats, procurant no quedar-nos encallats en els exemples i procurant treure'n conclusions.

ACTIVITATS

MÚSICA

Rap contra el racisme

Escoltem la primera vegada el videoclip tranquil·lament, a la segona prenem nota d'alguna frase, concepte o imatge que ens cridi l'atenció. Escrivim a la pissarra la nostra aportació. Ajuntem les que siguin semblants o estiguin molt relacionades. Amb les que quedin a la pissarra (no més de 8 o 10) organitzem un pla de diàleg.

El racisme embruta

*Nyune, nyune, khanas, khanas,
komentatzen da, eles falam, dicen, dicen,
On dit, they say, diuen, diuen...*

Multiculturalitat i respecte com a arma de doble fil.
Contra el seu racisme, trobaran un poble humil.
Dignitat no és currar en negre i no arribar a final de mes
Ni ser explotada per uns maleïts papers.
Racisme i capitalisme van de la mà
en diuen tercer món, comencen a disparar, és genocidi
no formarem part d'aquest declivi
on triar sang o fang com a únic exili.

*No te derrumbes por lo que diga la gente.
Hazle frente, mantente fuerte mentalmente.
La vida es un sinsentido si no estamos todos unidos
Amigos, y seguros de nosotros mismos.*

Estranys, llunyans, és desesperant,
tinc poca esperança per continuar lluitant.
Sembren carnissers, desbudellen els valors.
esmolen ganivets que van directament al cor.

No escolten ni pensen que s'estan equivocant.
Ara comencen a arreglar tot el que està passant.
«Jo no sóc racista, però sóc molt ordenat».
Ets un impresentable i un desequilibrat.

És una bomba de rellotgeria. Qui ho diria. Espavila.
No es pot ser tolerant, parla i punt, tia!
Tic-tac boom.
exploto perquè d'arguments no me'n falta ni un.

No parlem de races enmig d'aquest món divers
Accepta't i valora't, tu vals molt fes anar la ment
Fem del nostre planeta un millor univers
Fem del pervers malmès que mana una foguera rogent
**Qui sap la veritat de tot els que ens arriba
quan la realitat mateixa és el terreny de la disputa?
qui mou la mà negra rere aquells que ens manipulen
sigues astuta. El racisme embruta.**

*Por qué no dar amor. Alegría sin buscar defectos.
Si aquí nadie es perfecto.
El rap es unión, poesía y respeto.*

Eso es lo ideal, no tiene secreto.

*Si todos por dentro somos sangre color rojo
No existen motivos para humillar a otros
Sobran las razones para erradicar rumores
Con palabras, actos, pactos y canciones.*

Més semblants que diferents naixem, creixem,
Entre diferències insignificants
t'explico allò que ens fa semblants
Poden mirar, parlar,
però ningú impedirà que podem ser amants.

Persones no veieu tot el mal que traieu,
Del que feu, provoqueu mal parits va pareu
Que cruel, insistir sempre en la diferència,
Com si tingués alguna importància.

**Qui sap la veritat de tot els que ens arriba
quan la realitat mateixa
és el terreny de la disputa?
qui mou la mà negra rere
aquells que ens manipulen
sigues astuta.**

Activitat:

Fem una primera audició només escoltant. Una segona amb el vídeo i una tercera amb la lletra al davant.

Reflexió:

- De quantes menes de discriminació parla la cançó?
- Diríeu que és una bona presentació dels Drets humans?
- Què reivindica?
- Quina frase resulta més interessant i quina més escandalosa?
- Quina estrofa t'ha semblat més valenta o més intrèpida?
- T'hi podries sentir identificat/ada?
- Estem d'acord amb el que opinen o no? Per què?,
- Ens ha dit alguna cosa nova sobre la qual no havíem pensat?
- Què m'ha aportat?
- M'atreviria a fer una estrofa tipus rap sobre el sexisme, per exemple?

Guia didàctica: "El racisme embruta" és una iniciativa de l'Ajuntament de Vic amb l'entitat de lleure MIJAC Sanferm i AEiG Collformic. Vic, 2018

Altres raps:

Vídeo de la campanya Rap contra el Racismo (Movimiento contra la Intolerancia).

Peter Yarrow Adaptació lliure: Ll.M. Panyella / M.J. Hernández (La Bicicleta)

Autors: El Chojin, Locus y Nerviozzo de Dúo Kie, Gitano Antón y El Langui de La Excepción, Nach, Lírico, Kase O y Sho-Hai de Violadores del Verso, Xhelazz, Titó y El Santo de Falsalarma, Zatu de SFDK y Ose. Espanya, 2011.

LITERATURA

Nens de tots els colors

Adaptació de Luísa Ducla Soares

Hi havia una vegada un noi anomenat Michel que vivia en un país de nois blancs i que deia:

És bo ser blanc,
Perquè el sucre és blanc i dolç,
Perquè la llet és blanca i saborosa,
Perquè la neu és blanca i bonica.

Però, un dia, aquest noi va fer un viatge a un país on tots els nens eren grocs. Va fer un amic anomenat Lotus Flower i va dir, com tots els nens grocs:

És bo ser groc,
Perquè el sol és groc,
Igual que el gira-sol
I la sorra de la platja.

El noi blanc va continuar el seu viatge. Després va agafar un vaixell i es va aturar en un país on els nens eren negres. Va fer un amic anomenat Lumumba i va dir, com tots els nens negres:

És bo ser negre
Perquè la nit és fosca,
Igual que les olives
I les carreteres,
Qui ens porta a tot arreu.

El noi blanc va continuar. L'avió s'aturà en un país on tots els nens eren

vermells. Va fer un amic anomenat Eagle's Feather i va dir, com tots els nens vermells:

És bo ser vermell
Perquè les llums són vermelles
Igual que les cireres
I la sang viva.

El noi blanc va continuar el seu passeig pel món i va arribar a un país on tots els nens eren marrons. Es va fer un amic anomenat Alí-Babà i va dir, igual que tots els nens marrons:

És bo ser marrón,
Perquè la terra és marrón
Igual que els troncs dels arbres
Igual que la xocolata.

Al final del viatge, quan Michel, el noi blanc, va tornar al seu país de nens blancs, va cantar amb tot el seu cor:

És bo ser blanc com el sucre
Groc com el sol
Camins de color negre
Vermells com els incendis
Brown com la xocolata.

Activitat:

Es poden donar les estrofes per separat i fer que cadascú les col·loqui en un cert ordre lògic.

Reflexió:

- Podries afegir més elements a cada estrofa segons els colors de què tracta, per exemple a la primera: la sal és gustosa i marinera, el bell groc de les llimones, etc.
- Què ens diu aquest poema sobre la igualtat i la diversitat?

ARTS VISUALS

Poesia visual

Dins dels laberints brossians

Reflexió:

- Què ens diu aquesta poesia visual?
- Quin concepte de "llibertat" creus que remarca?
- Hi estàs d'acord?

CURTMETRATGE

A dues cares

Raval personatges reals - NOI

Realitzat per adolescents participants al AEIRaval. (Associació educativa integral del raval).

Durada: 5'37''

Judit, personatges reals

Mataró – NOIA

Durada: 11'14''

Reflexió:

Caldrà adequar el pla de diàleg al curt que triem, però sempre poden fer-se les preguntes genèriques:

- Quin paper fan els infants?
- Quin paper fan els adults?
- Què ens diu aquest vídeo sobre la llibertat?
- Què ens diu aquest vídeo sobre la igualtat?
- Què ens diu aquest vídeo sobre la fraternitat?

ESTAT DE LA QÜESTIÓ

Desigualtat de gènere

Algunes dades sobre desigualtat de gènere:

- Les dones executen 2/3 del treball fet en el món, però només reben 1/5 del benefici mundial. A més, tan sols posseeixen l'1% del total de la propietat mundial.
- El 70% dels gairebé 900 milions d'analfabets són dones.
- Al món rural elles constitueixen el 70% de la mà d'obra camperola.
- 500.000 dones moren cada any per complicacions d'embarassos i són 500 les que cada dia perden la vida per avortaments mal fets.
- El 80% dels desplaçats del món són dones.
- Hi ha 110 milions de dones amb els òrgans genitals mutilats, i cada any se'n mutilen 2 milions més.
- De cada tres dones, una rep maltractaments.

Reflexió:

- Què ens diuen aquestes dades?
- Intenteu elaborar una llista de les causes que permeten aquestes situacions.
- Penseu en les conseqüències que generen aquestes situacions

Cartografia de la desigualtat de gènere

- Mapa sobre l'Índex de desigualtat de gènere (IGD)
- Països OK i països KO
- Percentatge pèrdua percentual des de 2013

Mapa de la vergonya de la desigualtat de gènere

FER

- a. Inventeu un eslògan que promocióni el concepte d'igualtat. Millor en forma rimada (Contra la barbaritat, igualtat) o molt creatiu (en forma de pin, d'enganxina o altres objectes).
- b. Fes una poesia visual a la manera de "llibertat" que hem vist a l'apartat Arts Visuals amb els termes igualtat, dignitat, drets i també llibertat. Una vegada confeccionats, els penjarem junts i organitzarem un diàleg sobre coincidències, afinitats, contrastos, etc.

DIES INTERNACIONALS

Setembre 26: Dia europeu de les llengües

Octubre 1: Dia contra la despatologització Trans

Març 1: Dia de la zero discriminació

Març 8: Dia internacional de les dones

Març 21: Dia internacional de l'eliminació de la discriminació racial

Maig 17: Dia contra la LGTBIQ+fòbia

Juny 28: Dia internacional a favor de l'alliberament LGTBIQ+ / Dia de l'orgull gai

Art. 2 Sense cap distinció

Tothom té tots els drets i llibertats proclamats en aquesta Declaració, **sense cap distinció** de raça, color, sexe, llengua, religió, opinió política o de qualsevol altra mena, origen nacional o social, fortuna, naixement o altra condició.

A més, no es farà cap distinció basada en l'estatut polític, jurídic o internacional del país o del territori al qual pertanyi una persona, tant si és independent com si està sota administració fiduciària, si no és autònom, o està sota qualsevol altra limitació de sobirania.

QUÈ ENS DIU AQUEST QUADRE?

1. Què veiem en aquest quadre?	Observar, relacionar, descriure
2. Què ens diu aquest quadre sobre les distincions?	Inferir, relacionar
3. Se t'hauria acudit fer una pintura d'aquest estil ?	Vivenciar experiències pròpies
4. Amb quines situacions o notícies relacionaries el quadre?	Tematitzar, analitzar i sintetitzar
5. Aquesta imatge et planteja algun interrogant?	Qüestionar, problematitzar
6. Què saps sobre aquestes situacions?	Esbrinar, apel·lar a l'experiència i a la memòria

7. On pots trobar més informació?	Recerca
8. Quin títol li posaries al quadre?	Síntesi
9. Quin sentiment et provoca?	Autoconeixement
10. Què canviaries en el quadre: color, imatge, expressió del personatge, entorn, etc.?	Cercar alternatives
11. Quina relació té aquest quadre amb el segon article de la Declaració?	Relacionar, connectar temes

GRANS TEMES

SENSE DISTINCIÓ

"Sense distinció de raça i color, de sexe, de llengua, de religió, etc.", diu l'article. És a dir sense cap excusa. Aquesta Declaració és per a tothom.

a. No distinció

Pots posar un exemple d'algú del teu entorn que hagi estat distingit per algun d'aquests criteris?

Criteri	Exemple
raça	
color	
sexe	
llengua	
gènere	
religió	
opinió política	
origen nacional	
origen social	
posició econòmica	

Aquest exercici es pot fer primer en solitari, encara que sigui sense completar tots els casos, i després en grups petits es pot acabar de completar amb les aportacions de tots.

b. Distinció i discriminació

- És el mateix distinció i discriminació?

- Busca en un diccionari la virtut de cada un d'aquests vocables.
- Pot ser que distinció sigui marcar una diferència de nivell per la part alta, com quan parlem d'una persona superior: "Distingida", o algú que es "distingeix per ser elegant", mentre que "discriminat" té el mateix to en negatiu, "algú que es distingeix per ser inferior, per ser menys"?

	Distingim quan	Discriminem quan
Pel color de la pell		
Pel sexe		
Pel gènere		
Per la llengua		
Per la religió		
Per les opinions polítiques		
Per la posició econòmica		

Altres distincions

Entre tots podríem afegir altres distincions, com ara viure o haver nascut en cert barri o al camp o ser seguidor d'un equip de futbol o un altre, etc. Què tindrien de diferent les primeres d'aquestes segones a què us heu referit?

c. Estudi de casos

Es llegeix a poc a poc l'article segon de la Declaració per copsar-ne tot el sentit. Els presenten una colla de situacions (en paper o des de la pissarra digital) sobre les quals cal decidir si compleixen o no el mandat de l'article, tot donant raons convincents. Se suggereix una lectura silenciosa i prèvia de tots els casos per aclarir els possibles dubtes sobre els conceptes indicats i per sol·licitar opinions sobre la interpretació del text.

Situacions:

1.- El professor de matemàtiques dona les notes d'un examen. La nota més alta és un 9 i la més baixa un 2,5. Es vulnera el principi d'igualtat: tots els alumnes haurien de tenir un cinc?
2.- Una executiva d'empresa realitza la mateixa feina que el seu homòleg masculí i, no obstant això, cobra un 30% menys
3.- Una alumna musulmana va a classe amb el "xador" (el vel que li cobreix la cara i els cabells), complint les regles de la seva religió. Ha de treure-se'l per anar a les classes i no diferenciar-se dels altres companys i companyes?
4.- A Austràlia, a l'hora de marcar el bestiar, el normal és que els aborígens treballin a canvi de menjar, però comencen a demanar un salari, ja que treballen moltes hores i tenen altres necessitats: medicines, roba ... per les quals

necessiten diners en efectiu. Però alguns ramaders australians no hi estan d'acord.
5.- Un home ha d'ingressar a la presó perquè li han imposat una fiança de 100.000 euros que no pot reunir i, no obstant això, un altre que té una fiança de 5 milions, la paga i surt de la presó.
6.- La Premi Nobel de la Pau de 1991, Aung San Suu Kyi, de Myanmar (antiga Birmània) va romandre gairebé sis anys, de 1989 fins a 1995, en arrest domiciliari per manifestar de manera pacífica la seva oposició política al règim militar que governava el seu país
7.- Un home, als Estats Units d'Amèrica, és condemnat a mort. No pot pagar-se un bon advocat i el seu advocat defensor, d'ofici, té acumulats molts casos i no pot atendre a tothom en les mateixes condicions. Et sembla que aquest home ha pogut patir indefensió?
8.- A Barcelona un taxista no vol pujar un client si no li parla en castellà
9.-

Reflexió:

- Podeu plantejar alguna altra situació que vulneri aquest article de la Declaració?
- Són situacions extremes, exagerades o impossibles?
- Fer una seriació de quines serien les situacions més fàcils de resoldre i les més difícils?
- Penseu també com les resoldríeu?
- Què podeu fer vosaltres en la vostra classe o a l'escola per fer realitat el que proposa l'article?

d. Distincions

Completar els punts suspensius

- Quan es fa distinció de raça es diu....
- Quan es fa distinció de color.....
- Quan es fa distinció de sexe.....
- Quan es fa distinció de llengua....
- Quan es fa distinció de religió....
- Quan es fa distinció d'origen nacional....
- Quan es fa distinció d'origen social....
- Quan es fa distinció de riquesa....
- Quan es fa distinció de naixement....
- Quan es fa distinció d'orientació sexual....
- Quan es fa distinció d'edat....
- Que es fa distinció per transgènere...

(Poden ajudar els mots transfòbia, homofòbia, sexisme, aporofòbia, xenofòbia, classisme, racisme, etc.)

DRETS LINGÜÍSTICS

Els drets lingüístics proclamen la igualtat, sense distincions, entre llengües oficials i no oficials; nacionals, regionals i locals; majoritàries i minoritàries, o modernes i arcaïques. Els eixos de la comunitat lingüística són la història, el territori, la identificació com a poble i el fet d'haver desenvolupat una llengua comuna com a mitjà de comunicació entre els seus membres.

El dret lingüístic inclou el dret a ésser reconegut com a membre d'una comunitat lingüística, a l'ús de la llengua en privat i en públic, a l'ús del propi nom, el dret de relacionar-se i d'associar-se amb altres membres de la comunitat lingüística d'origen i el dret de mantenir i desenvolupar la pròpia cultura.

a. Es vulneren els drets lingüístics

- Els testimonis del judici no podran parlar en català
- Al registre civil no em volen posar el meu nom en català
- Per què sigui vàlid ha hagut de traduir el testament al castellà
- M'han acceptat l'escriptura de propietat en català
- M'obliguen a posar el rètol de la botiga en....
- No l'han acceptat com a dependent perquè no parla la llengua del país
- Voldria el meu carnet d'identitat en català

Reflexió:

- Digues en cada cas si es vulneren els drets lingüístics?
- En els casos que es vulnerin justifica per què hi ha vulneració.

b. De situacions reals

- Diu un policia de trànsit a un conductor després d'haver-lo aturat: "Hábleme en cristiano, yo no entiendo su dialecto".
- Aquest any no hi haurà cursos de català pels nous funcionaris.
- En un discurs: Per què volen la televisió en la seva llengua? Ja hi ha molts canals en castellà.
- A l'escola tots els rètols són en català.

- Diu el taxista de Barcelona: "Me lo puede decir en espanyol".
- A la finestreta de correus de Palma de Mallorca: "No lo puedo atender en mallorquín".
- Un professor universitari va ser multat amb 600 euros per haver-se dirigit en català a un agent de la Policia Nacional al control de passaports de l'aeroport del Prat.
- Una senyora de 69 anys, va ser agredida verbalment, i amenaçada per haver-se dirigit en català a un agent de la Policia Nacional quan va anar a renovar-se el passaport, a la comissaria del carrer Balmes de Barcelona.

Reflexió:

- Quins d'aquesta casos et sembla més greu?
- Quina solució es pot proposar perquè no es tornin a donar?

Per saber-ne més:

Declaració Universal dels Drets lingüístics

*Si veus vulnerats els teus drets lingüístics o et sents discriminat per utilitzar la llengua catalana pots adreçar-te a: justicia.gencat.cat/consultes

DRET A LA LLIBERTAT RELIGIOSA

La llibertat religiosa és un dret fonamental que es refereix a l'opció de cada ésser humà té d'elegir lliurement la seva religió. A més de la dimensió individual, la llibertat religiosa també té una dimensió col·lectiva. Des d'aquest punt de vista, una societat oberta, ha de ser capaç d'integrar i donar cobertura i solucions a l'acomodació de la diversitat de creences i de conviccions.

a. Símbols religiosos

Els símbols de les religions més esteses:

- (1a fila) la creu cristiana, l'estrella de David jueva, l'Om hinduista, l'estrella bahà'í,
(2a fila) la mitja lluna islàmica, la creu solar pagana, el taijít daoista, el torii xintoista,
(3a fila) el dharmatxakra budista, el khanda sikh, l'esvàstica jainista, el símbol ahimsa,
(4a fila) el lotus encès ayyavazhi, la triple deessa, la creu pattée i la rece boga

- Quins d'aquests símbols et resulten familiars i quins no?
- Els pots identificar?
- Busca informació sobre els que no has identificat.

b. Conflictes de llibertat religiosa

- Saps algun conflicte que hagi provocat l'exercici d'aquest dret ? Si heu trobat un bon exemple, busqueu-ne les causes, les conseqüències i, sobretot, intenteu idear una solució imaginativa.

Com a síntesi

Reflexió:

Respon a aquestes preguntes sobre tu mateix:

- En quines situacions ens hem sentit distingit/ida o discriminat/ada pel color de la pell?
- En quines situacions ens hem sentit distingit/ida o discriminat/ada pel sexe?
- En quines situacions ens hem sentit distingit/ida o discriminat/ada per l'idioma?
- En quines situacions ens hem sentit distingit/ida o discriminat/ada per la religió?
- En quines situacions ens hem sentit distingit/ida o discriminat/ada per les teves opinions polítiques?
- En quines situacions ens hem sentit distingit/ida o discriminat/ada per la posició econòmica?

MIRADA NO VIOLENTA

El racisme

El racisme és una forma de distinció de les persones que recorren a motius racials, to de pell o altres característiques físiques per defensar que unes són superiors a unes altres. Té com a objectiu la disminució o anul·lació dels drets humans de certes persones. Sol estar estretament relacionat amb la xenofòbia, és a dir, l' "odi, repugnància o hostilitat cap als estrangers". Però hi ha algunes diferències: mentre la xenofòbia és un sentiment contra els estrangers en general, el racisme és una ideologia de superioritat. Les actituds, valors i sistemes racistes estableixen un ordre jeràrquic entre els grups ètnics o racials per justificar els privilegis o avantatges de les quals gaudeix el grup dominant.

a. Superior o inferior?

Fem un diàleg a la classe seguint algunes d'aquestes qüestions:

1. Hi ha persones que siguin superiors?
2. Hi ha persones que siguin inferiors?
3. Si una persona és superior a tu realitzant alguna activitat, es pot dir que és superior a tu com a persona?
4. Si hi ha una persona que és inferior a tu realitzant alguna activitat, es pot dir que tu ets superior com a persona?
5. Ets diferent tu dels altres? En quin sentit?
6. Ets igual tu que els altres? En quin sentit?
7. Creus que el professorat ha de tractar igual tots els alumnes?
8. Creus que la policia ha de tractar igual totes les persones?

9. Creus que és un dret que tothom sigui considerat igual, independentment de la seva constitució física, nivell econòmic, raça, sexe, religió, etc.? Per què?
10. T'agradaria que tots fóssim de la mateixa raça, parléssim la mateixa llengua, fóssim del mateix sexe, etc.
11. Creus que la diversitat de cultures és positiva?
12. Creus que la diversitat de creences és positiva?
13. Creus que la diversitat en general és positiva?

Reflexió:

- Podem fer una síntesi del que s'ha dit?
- Hem après alguna cosa de nosaltres i del món en aquest diàleg?
- Alguna intervenció m'ha semblat especialment interessant o xocant o inspiradora?

c. Com saber si sóc racista?

Podries ser racista i no ésser-ne conscient? No ens sol agradar d'acceptar, però en molts casos hi ha encara un component discriminatori. No parlem del racisme que insulta i actua violentament contra membres d'una raça que no els agrada, sinó d'unes actituds més subtils que no es deixen percebre tan fàcilment. Tot i que et confessis no racista, com que has viscut en un món que sí que ho és, se't poden haver quedat arrelades algunes creences de les quals no ets ben conscient. Preguntar-se amb el cor a la mà alguna d'aquestes qüestions i entendre quina és la manera de resoldre-la en tu mateix/a.

- a. Alguna vegada has pensat que una raça és millor que una altra?
- b. T'has sentit superior a alguna persona per "ser d'aquí"?
- c. Diries que hi ha col·lectius racials que tenen qualitats que altres no tenen?
- d. Ets dels que dius que els negres porten la música i el ritme a la sang?
- e. Davant d'un acord amb una persona t'ha passat pel cap que "els de la seva raça o ètnia "no són de fiar"?
- f. T'adones de les tendències racistes que hi ha al teu voltat? (si creus que no n'hi ha, t'equivoques. En positiu o en negatiu quasi sempre n'hi ha)
- g. Fins a quin punt et sorprendria tenir una professora de raça negra?
- h. Què et vindria al cap si entrés el professor de matemàtiques i fos d'origen xinès?
- i. Quan parles amb persones d'altres races estàs incòmode (o menys còmode que si fos algú com tu)?

Reflexió:

Aquestes preguntes no demanen respostes de sí o no. Han de servir per fer

rumiar què queda de racisme involuntari en el nostre cap. Negar que som racistes i prou no és suficient, cal que ens coneguem bé i que anem a les arrels de les nostres creences i suposicions.

MIRADA VIOLETA

Distincions de gènere

Una de les discriminacions més ferotges, a més del racisme, és el sexisme. Com el racisme, pot manifestar-se en tots els aspectes de la cultura i la societat. Es reflecteix en les actituds de la gent, moltes inconscients, que contribueixen a tal discriminació. Negar a un dels sexes el ple gaudi dels drets humans equival a afirmar que aquest sexe no és plenament humà.

a. Sexe o gènere?

Una vegada aclarida la distinció entre sexe (factors determinats biològicament) i gènere (factors determinats culturalment).

1) Es divideix la classe en dos equips i se'ls demana que completin la llista de diferències entre homes i dones, algunes basades en el sexe i altres basades en el gènere.

2) Un dels equips comença a llegir i l'altre grup ha de decidir si es tracta d'una diferència basada en el sexe o en el gènere. Naturalment, hi haurà desacords (per exemple: són els homes més agressius per naturalesa?), però el diàleg ajudarà els alumnes a reconèixer els propis estereotips de gènere.

	Homes	Dones	Sexe	Gènere
Poden dur barba				
Estadísticament viuen més anys				
Són més intel·ligents				
Són més flexibles				
Mostren agressivitat més sovint				
Els cau el cabell amb més facilitat				
Són més sensibles				

Reflexió:

- Has estat fàcil o difícil trobar exemples?
- A partir de quin moment ha començar a fer-se difícil trobar exemples?
 - Han sorprès alguns exemples?
- Totes les persones del grup eren del mateix parer?
- Hi ha hagut desacord? S'ha pogut solucionar el desacord?
- Ha quedat clar a tots els membres dels dos grups la distinció entre sexe i gènere?

b. Inversió de gèneres

Prendre una història coneguda (per exemple un conte, una novel·la, una pel·lícula, una sèrie de televisió o un relat tradicional que sigui conegut per tots) i contar-la canviant el gènere dels protagonistes. Comenteu l'efecte produït pel canvi de gènere.

c. La classe i l'institut no sexista

L'existència d'estereotips i rols de gènere molt marcats socialment limiten, sovint, les persones a l'hora d'expressar-se i de desenvolupar-se lliurement. Crear consciència entorn dels estereotips, i proposar models alternatius de masculinitat i feminitat més igualitaris faciliten la construcció d'una identitat lliure.

Posar-se les ulleres liles i estar atent als comportaments susceptibles de ser titllats de masculistes tant per part de les persones que formen part de l'institut com dels costums que poden haver quedat de temps passats o la pressió dels mitjans de comunicació.

Reflexió:

- El personal de l'institut tracta amb igualtat els nois i les noies (inclou tot el personal docent i el no docent)?
- El professorat a les aules és curós pel que fa a la discriminació, sigui positiva o negativa?
- Hi ha activitats patrocinades per l'escola de les quals estiguin excloses les nenes (esportives, intel·lectuals, etc.)?
- Nois i noies teniu el mateix accés a les instal·lacions i als equips d'esport?
- Les noies se senten protegides de l'assetjament i de les amenaces dins l'escola?
- Es concedeixen premis, beques, assistència financera i altres ajudes amb la mateixa facilitat als nois que a les noies?
- En quin aspecte relacionat amb el sexe hauria de millorar el nostre centre educatiu?
- Es penalitza a la persona que se surt del mandats de gènere? (pot afectar a noia molt intrèpida o el col·lectiu LGBTI, al qual no es fa cap menció)

ACTIVITATS

MÚSICA

La dona è Mobile

La donna è mobile
qual piuma al vento,
muta d'accento
e di pensier.
Sempre un'amabile
leggiadro viso,
in pianto o in riso
è menzognero.
La donna è mobile, etc.
È sempre
chi a lei s'affida
chi le confida
mal cauto il cor!
Pur mai non sentesi
felice appieno
chi su quel seno
non liba amor!
De l'òpera *La traviata* de Giuseppe Verdi.

- Busca la lletra en català i comenta el seu sentit.

Reflexió:

- Què diu sobre la dona aquesta lletra? Fes una llista de les expressions que defineixen les dones a la cançó.
- Quina mena de dibuix fa de les dones?
- El contrast en masculí, com seria doncs?
- Estàs d'acord amb aquesta descripció del sexe femení?

LITERATURA

Me gritaron Negra
de Victoria Santa Cruz

Tenia siete años apenas, apenas siete años,
¡Qué siete años! ¡No llegaba a cinco siquiera!

De pronto unas voces en la calle me gritaron:
¡Negra! ¡Negra! ¡Negra! ¡Negra!
¡Negra! ¡Negra! ¡Negra! ¡Negra!
"¿Soy acaso negra?"- me dije SI !
"¿Qué cosa es ser negra?" ¡Negra!
Y yo no sabía la triste verdad que aquello escondía.
¡Negra! Y me sentí negra, ¡Negra!
Como ellos decían ¡Negra! Y retrocedí ¡Negra!
Como ellos querían ¡Negra! Y odié mis cabellos y mis labios gruesos y miré
apenada mi carne tostada Y retrocedí ¡Negra!
Y retrocedí . . . ¡Negra! ¡Negra! ¡Negra! ¡Negra! ¡Negra! ¡Negra!
¡Neeegra! ¡Negra! ¡Negra! ¡Negra! ¡Negra! ¡Negra! ¡Negra! ¡Negra! ¡Negra!
Y pasaba el tiempo, y siempre amargada
Seguía llevando a mi espalda mi pesada carga
Y como pesaba y . . .
Me alacé el cabello, me polvé la cara,
y entre mis cabellos siempre resonaba la misma palabra
¡Negra! ¡Negra! ¡Negra! ¡Negra! ¡Negra! ¡Negra! ¡Neeegra!
Hasta que un día que retrocedía , retrocedía y que iba a caer
¡Negra! ¡Negra! ¡Negra! ¡Negra! ¡Negra! ¡Negra! ¡Negra! ¡Negra! ¡Negra!
¡Negra! ¡Negra! ¡Negra! ¡Negra! ¡Negra! ¡Negra!
¿Y qué?)¿Y qué? ¡Negra! Sí ¡Negra! Soy ¡Negra! Negra ¡Negra! Negra soy
¡Negra! Si ¡Negra! Soy ¡Negra! Negra ¡Negra! Negra soy
De hoy en adelante no quiero laciár mi cabello
No quiero y voy a reírme de aquellos,
que por evitar – según ellos – que por evitarnos algún sinsabor llaman a los
negros gente de color i Y de qué color
i NEGRO i Y que lindo suena i NEGRO i Y que ritmo tiene
i NEGRO NEGRO NEGRO NEGRO NEGRO NEGRO NEGRO NEGRO NEGRO
NEGRO NEGRO NEGRO NEGRO NEGRO NEGRO
Al fin Al fin comprendí AL FIN
Ya no retrocedo AL FIN Y avanzo segura AL FIN
Avanzo y espero AL FIN
Y bendigo al cielo porque quiso Dios que negro azabache
fuese mi color. Y ya comprendí AL FIN
Ya tengo la llave. NEGRO NEGRO NEGRO NEGRO NEGRO NEGRO NEGRO
NEGRO NEGRO NEGRO NEGRO NEGRO NEGRO NEGRO y Negra Soy

Reflexió:

- Quina història ens explica la cançó?
- Com comença i com acaba?
- Què denuncia l'autora?
- Hi ha diferència de llegir-la o bé sentir-la recitada per l'autora?

Aquesta publicació està editada amb una llicència Creative Commons Reconeixement-NoComercial-SenseObra Derivada 4.0. No es permet l'ús comercial de l'obra original ni la generació d'obres derivades. La llicència completa es pot consultar a <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/deed.ca>

ARTS VISUALS

Reflexió:

- Quin impacte t'han fet aquestes dues fotografies?
- Posa un títol a cadascuna

- Quina relació establiries entre elles: s'ajuden, es complementen, es contradueixen...?
- Quina relació tenen amb l'article 3 de la Declaració?

CURTMETRATGE

Tu, també has pensat el mateix?

Com a integrants de l'Aixada Antiracista, moviment de l'associacionisme juvenil per la igualtat de drets, presentem el **vídeo** que des del col·lectiu s'ha preparat per tal d'enfortir la lluita contra el racisme i la xenofòbia. Aquest vídeo és molt breu i té un desenllaç molt ràpid, així que caldrà estar molt atents des del primer segon.

Reflexió:

- Quin efecte t'ha fet el vídeo la primera vegada?
- Creus que és enganyós?
- Què ens diu?
- T'hi sents identificat o identificada?
- Què canviaries o com el reformularies?

ESTAT DE LA QÜESTIÓ

Mapa interactiu que recull totes les discriminacions lingüístiques als països catalans. Any 2016

Aquesta publicació està editada amb una llicència Creative Commons Reconeixement-NoComercial-SenseObra Derivada 4.0. No es permet l'ús comercial de l'obra original ni la generació d'obres derivades. La llicència completa es pot consultar a <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/deed.ca>

A través d'aquest mapa interactiu, trobareu geolocalitzades les 87 discriminacions lingüístiques detectades fins ara.

Trieu un dels 87 casos i comenteu-lo tenint present l'enunciat de l'article 2.

FER

Feu una recerca d'algunes situacions properes al segon article dels drets humans.

Proposeu un concurs fotogràfic que tingui com a tema central el lema "contra el racisme", i organitzeu una exposició a l'entrada del centre escolar i convideu la família i amics.

DIES INTERNACIONALS

Octubre 1: Dia internacional de la gent gran

Desembre 3: Dia internacional de les persones discapacitades

Febrer 21: Dia internacional de la llengua materna

Març 1: Dia de la zero discriminació

Març 8: Dia internacional de les dones

Maig 17: Dia contra la LGTBIQ+fòbia

Juny 28: Dia internacional a favor de l'alliberament LGTBIQ+ / Dia de l'orgull gai

Aquesta publicació està editada amb una llicència Creative Commons Reconeixement-NoComercial-SenseObra Derivada 4.0. No es permet l'ús comercial de l'obra original ni la generació d'obres derivades. La llicència completa es pot consultar a <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/deed.ca>

Art. 3 Vida, llibertat i seguretat

Tota persona té **dret a la vida**, a la **llibertat** i a la seva **seguretat**.

Andrzej Wróblewski (1927 - 1957). _Execution, 1949

QUÈ ENS DIU AQUEST QUADRE?

1. Què veiem en aquest quadre?	Observar, relacionar, descriure
2. Què ens diu aquest quadre sobre l'article 3?	Inferir, relacionar
3. Tens alguna experiència de lectures o cinema en relació amb la situació que es planteja?	Vivenciar experiències passades
4. Amb quines situacions o notícies relacionaries el quadre?	Tematitzar, analitzar i sintetitzar
5. Aquesta imatge et planteja algun interrogant?	Qüestionar, problematitzar
6. Què saps sobre aquestes situacions?	Esbrinar, apel·lar a l'experiència i a la memòria
7. On pots trobar més informació?	Recerca
8. Quin títol posaries al quadre?	Síntesi
9. Quin sentiment et provoca?	Autoconeixement
10. Què canviaries en el quadre: color, imatge, expressió del personatge,	Cercar alternatives

entorn, etc.?	
11. Quina relació té aquest quadre amb el tercer article de la Declaració?	Relacionar, connectar temes

GRANS TEMES

DRET A LA VIDA

El terme "vida" és usat de múltiples maneres, però generalment diem que és l'estat intermedi entre el naixement i la mort. Costa molt de definir d'una manera simple i exacta. En comentar aquest article ens referirem al significat de la paraula que se sol donar a les ciències de la vida. Es considera el primer dret humà, al qual se supediten tots els altres.

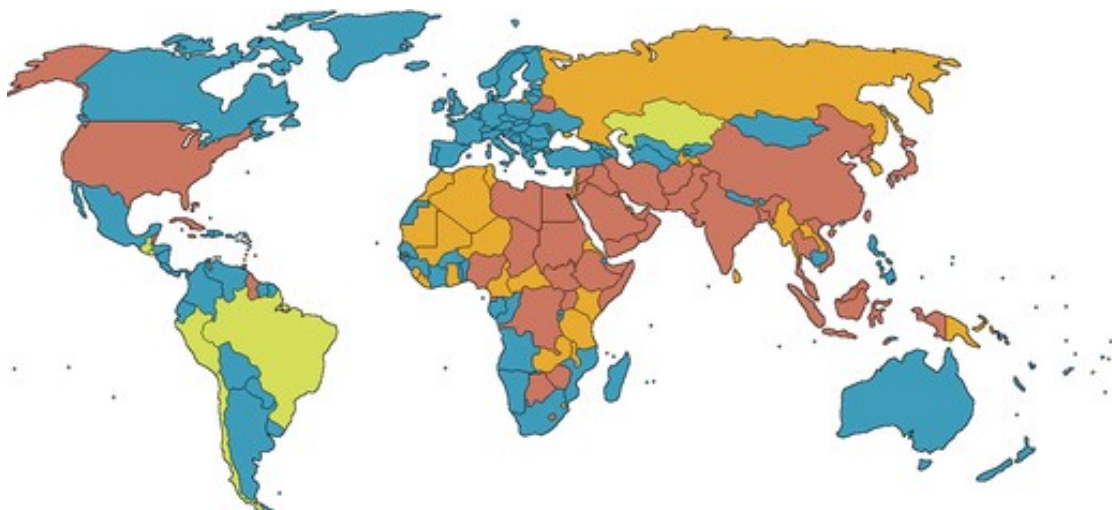
Donada la densitat i complexitat del dret, malgrat que tingui un enunciat breu, tractarem el dret a la vida només des de dues perspectives.

Pena de mort

La pena de mort és l'execució d'un presoner com a càstig per un delictes considerat greu. S'anomena també pena capital, perquè és el càstig més dur que hi ha, és el càstig definitiu.

a. La pena de mort és igual a tots els continents?

Exposar el problema de la pena de mort al món breument i preguntar l'opinió dels qui t'han escoltat. Algunes de les preguntes que es poden fer són: Creus que la pena de mort s'aplica a l'actualitat? Quins països creus que l'apliquen? Per quins motius es du a terme? Formeu cinc grups, un per cada continent: Amèrica, Europa, Àfrica, Àsia i Oceania.

Pena de mort en el món (2018):

- Abolida per tots els crims fins i tot en temps de guerra
- Vigent només per crims comesos en circumstàncies excepcionals com ara en temps de guerra
- Prevista com una sanció penal, però en procés d'abolició. No s'aplica
- Prevista com una sanció penal i s'aplica.

FITXA PER GRUP

Continent: _____

- En quants països no existeix la pena de mort? Quins són?
- En quants països s'aplica la pena de mort per a delictes comuns? Quins són?
- En quants països encara és legal la pena de mort, s'apliqui o no?
- Quan es considera un país abolicionista?
- En els països en què s'aplica la pena de mort, però que es consideren abolicionistes, per quins delictes es du a terme?
- Busqueu el cas d'alguna persona condemnada a pena de mort en el continent que teniu adjudicat i expliqueu la seva situació

Exposeu els resultats obtinguts per cada grup i establir una comparació entre continents. Una persona representant de cada grup exposarà breument el cas concret que hagin trobat i s'extrauran conclusions entre els participants.

b. Arguments contra la pena de mort

Sempre que hi ha situacions de tensió apareixen una colla de partidaris de la pena de mort. Molts països l'han erradicat per les raons següents:

1. Viola el dret a la vida proclamat a la Declaració Universal de Drets Humans.
2. En molts països on s'aplica no disminueixen els delictes. I en països on es va abolir, hi ha menys homicidis.
3. Els estudis fets conclouen que no hi ha evidències que aquest càstig serveixi per intimidar i així reduir els crims.
4. A poc a poc es va erradicant: ja l'han abolit 160 països, tot i que alguns la preveuen en casos de guerra.
5. És utilitzada, essencialment, en països amb règims dictatorials, on es vol castigar els dissidents polítics i a minories perseguides, com a la Xina, Iran, Aràbia Saudita, etc.

6. La discriminació en l'aplicació de la justícia i la manca de recursos per a defensar-se provoca que els pobres i membres de minories racials tinguin més probabilitats de ser condemnats a mort.

7. És un retrocés de l'evolució humana. "Es tracta d'un sentiment, particularment violent, no d'un principi. L'ull per ull pertany a l'ordre de la naturalesa i de l'instint. Si el crim pertany a la naturalesa humana, la llei no pretén imitar aquesta naturalesa. Està feta per corregir-la." (Albert Camus)

8. Si l'estat, en mans de persones, resulta ser l'amo de la vida i la mort, per què no altres persones poden seguir el seu mateix exemple? La pena de mort pot ser vista com un exemple a imitar i generar l'efecte contrari del que es busca: una espiral de violència social.

9. I no menys important: pot executar-se un innocent. Per tant, l'Estat (i la societat) cometrien la mateixa atrocitat que pretenen castigar, i en sabem de molts casos.

Reflexió:

- Són suficients aquestes raons?
- A tu quina et convenç més?
- N'hi afegiries alguna més?

c. Eutanàsia

El diccionari diu que l'eutanàsia és la "mort provocada amb mitjans adequats en un malalt terminal per tal d'evitar-li sofriments o una qualitat de vida considerada degradant". El seu sentit modern ha fet de l'eutanàsia una pràctica per a provocar la mort d'un individu que té una malaltia incurable que li causa sofriments morals i/o físics. No és el mateix practicar l'eutanàsia que ajudar algú a morir. En aquest cas, es parlarà d'ajuda al suïcidi.

Hi ha diversos tipus d'eutanàsia

Distingir entre aquestes formes d'eutanàsia. Repartir-se en grups aquests conceptes i informar-se'n un parell de dies abans de la classe. Cada grup explica breument el sentit i es van clarificant les diferències.

Eutanàsia activa

Eutanàsia passiva

Eutanàsia voluntària

Eutanàsia involuntària

Eutanàsia directa

Eutanàsia indirecta

Una vegada aclarits els termes ¿estàs d'acord amb alguna d'aquests formes, en totes o en cap? Recorda sempre justificar les teves respostes amb bones raons.

Sobre l'eutanàsia:

- Asociación Federal Derecho a morir dignamente (Informació moviment pro eutanàsia)
- Aciprensa (Web catòlica amb informació en contra de l'eutanàsia)

DRET A LA LLIBERTAT

Designa la facultat de la persona humana que li permet decidir si vol fer alguna cosa o no. És un concepte que ha estat discutit durant centenars d'anys, especialment en contextos filosòfics i religiosos. S'oposa a conceptes tals com: esclavitud, subjecció i opressió o determinisme, entre d'altres. La llibertat com a concepte filosòfic és un tret exclusiu dels éssers humans, ja que els animals decideixen impulsats sobretot pels seus instints. La llibertat implica decidir i, per tant, la possibilitat que una opció sigui millor que l'altra. Els humans som lliures, però també responsables dels nostres actes.

Significats de la paraula lliure

Marca clarament les teves respostes. (Recorda que n'hi ha més d'una, de possible.)

1. Quan fas una cosa lliurement, la fas (1) voluntàriament, (2) espontàniament, (3) naturalment, (4) de les tres maneres anteriors, (5) de cap de les maneres anteriors?
2. Quan et sents incapaç d'actuar lliurement, et sents (1) determinat, (2) constret, (3) petrificat, (4) de les tres maneres anteriors, (5) de cap de les maneres anteriors?
3. La persona que té dret a votar és una persona (1) lliure, (2) adulta, (3) emancipada, (4) amb ciutadania, (5) obligada a votar.
4. Si un riu corre lliurement cap al mar, (1) no hi ha d'haver dics en el seu curs, (2) no el travessen ponts de peatge, (3) corre sempre muntanya avall.
5. Si es trenca la corda d'un estel, l'estel queda llavors (1) lliure, (2) desfermat, (3) portat pel vent, (4) flotant, (5) immòbil.
6. Si s'abolissin totes les lleis de manera que poguessis fer el que volguessis, però fossis paralític, series (1) lliure, (2) captiu, (3) estaries determinat, (4) estabilitzat, (5) incapacitat?
7. Si fossis un pres i algú t'obris les manilles, series llavors (1) lliure, (2) més lliure, (3) encara captiu?
8. Si fossis un bus a sota aigua i algú et desenganxés la botella d'aire,

quedaries llavors (1) lliure, (2) desconnectat, (3) més lliure, (4) sense llibertat, (5) menys lliure?

9. Si descobrissis que tens poders que desconeixes, et sentiries (1) lliure, (2) més lliure, (3) més competent, (4) sobrehumà, (5) vanitós?

DRET A LA SEGURETAT

La seguretat és la necessitat que tenim els humans d'estar protegits dels perills de la natura i de les altres persones. Des dels primers assentaments, els humans usaven mesures de seguretat, tenien observadors encarregats de vigilar des de les muntanyes o a les entrades de les coves. La missió era cuidar-se de les amenaces de les bèsties, feres o altres tribus. Des de l'edat mitjana, quan la vigilància es va fer des de les fortaleses i els castells, fins als nostres dies, l'accepció del terme "seguretat" s'ha complicat cada vegada més amb els diferents conflictes humans i amb la sofisticació de les eines. Avui més que mai, les societats organitzades necessiten aquesta seguretat i protecció, ja que en tota l'evolució del desenvolupament humà l'ésser humà és la pitjor de totes les amenaces i el major perill per a ell mateix.

a. Estar segurs

La paraula "seguretat" no té un significat unívoc quan es refereix als drets humans, sinó que té un caràcter polisèmic:

- "Seguretat" significa o fa referència a un dels valors socials bàsics, i té relació amb els valors socials fonamentals: llibertat, justícia, bé comú, pau, vida, solidaritat i igualtat.
- Una altra dimensió fa referència a la seguretat com a valor jurídic fonamental, que es tradueix o reflecteix en els valors superiors de tot Estat de Dret, en tant que valors constitucionals. És el que es denomina dret a la seguretat personal; és a dir, el dret que es facin efectives les necessitats de protecció.
- Una altra accepció fa referència a l'anomenada seguretat de l'estat, que es troba dins el dret a la seguretat jurídica, però pot tenir connotacions ideològiques quan s'usa per a reprimir.
- L'expressió "seguretat internacional" fa referència a l'absència de conflictes en les relacions internacionals i constitueix un dels principis orientadors del Dret internacional.

b. Quan estic segur/a

	Ben segur	Algun dubte	Molts dubtes	Ben insegur
1. quan algú em persegueix				
2. quan soc a casa				

3. quan no violen els meus drets				
4. quan sé que no em quedaré sense feina				
5. quan m'ha visitat el metge				
6. quan m'adono que puc pagar el pis				
7. quan sento que m'estimen				
8. quan tinc una parella inestable				
9. quan hi ha més policia al barri				
10. quan puc dir el que penso sense ofendre ningú				
11.				

MIRADA NO VIOLENTA

El dret a la seguretat de la persona en el cas d'adolescents i joves té connotacions específiques. Vegem-ne algunes:

Maltractaments: Factors de risc i de protecció

	Factors de risc	Factors de protecció
Individualment		
A l'escola		
A la família		
A la comunitat		

Llegeix i enquadra aquests blocs on creguis que han d'anar:

- Escola que defensa una actitud no violenta i no discriminant
- Educació en drets humans
- Ser part d'una minoria ètnica o d'un grup marginat
- Viure en una cultura autoritària
- Formar part d'una família estable
- Formar part d'una família desestructurada
- Viure en un grup socialment violent
- Desigualtats entre homes i dones dins la família
- Viure en un ambient on es consumeixen drogues
- Consum de drogues i alcohol al seguici
- Situacions de conflictes armats
- Forts vincles familiars
- Disciplina positiva no violenta a casa
- Quan els pares s'ocupen molt de les necessitats dels fills
- Quan els pares s'ocupen poc de les necessitats dels fills
- Tenir amics

- Tenir malalties cròniques o problemes de comportament greus
- Tenir un rendiment acadèmic baix i dificultats d'aprenentatge
- Ser una nena
- Ser orfe
- Viure dins d'una família àmplia
- Viure en un ambient de pobresa.
- Tenir pares amb poca o cap educació.
- Viure en països on hi ha lleis i serveis que protegeixen els nens.
- Accés a serveis sanitaris i socials
- Ocupació i seguretat social
- Quan hi ha igualtat entre homes i dones
- Tenir bona salut
- Tenir aficions i interessos
- Tenir confiança en vosaltres mateixos
- Ser autònoms
- Anar a l'escola
- Ser analfabet

MIRADA VIOLETA

Dret a la vida de les dones

Femicidi

La violència masclista és la primera causa de pèrdua d'anys de vida entre dones de 15 a 44 anys, més que les guerres, els accidents de trànsit o els distints tipus de càncer. La mort és la culminació d'una colla de discriminacions que comença aviat.

Al món

Llegir amb atenció:

1. A Àsia hi ha una xifra desproporcionada de naixements de mascles que comporta una presència exagerada de nens menors de cinc anys, sobretot la Xina i a l'Índia. Aquesta desproporció suggereix l'existència de infanticidis de nou nades feticidis i infanticidis selectius per gènere en els dos països més poblats del món.

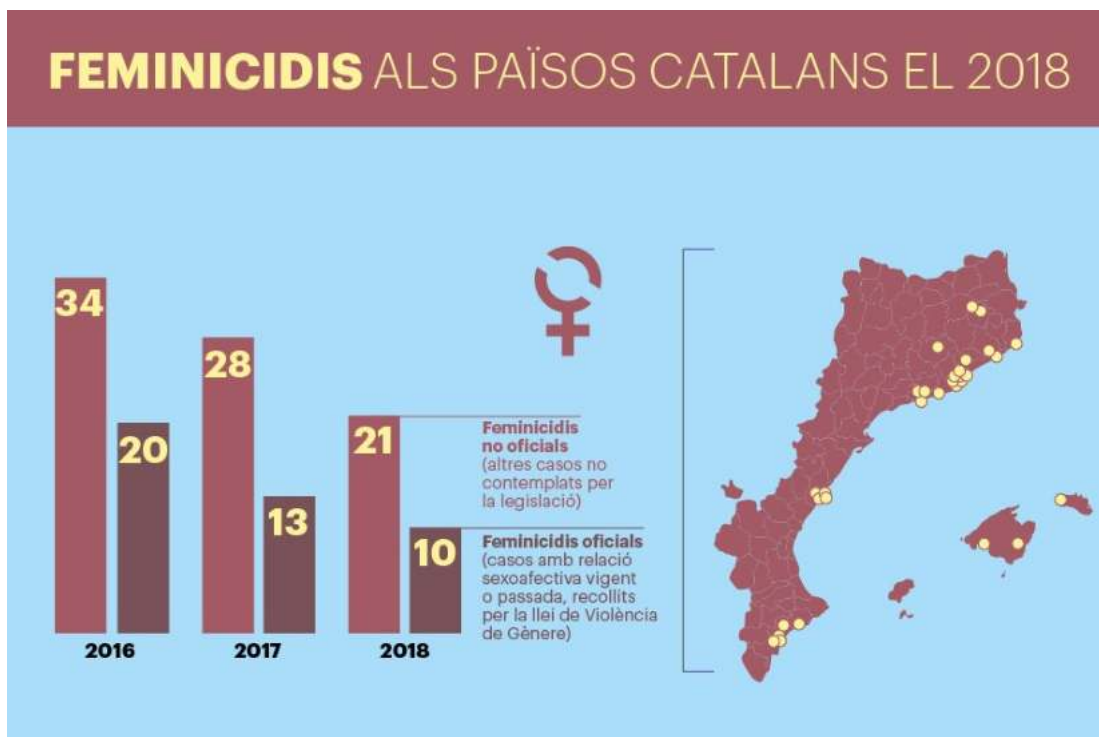
2. Es calcula que més de mig milió de dones —una dona per minut, aproximadament— moren a l'any com a resultat de les complicacions durant l'embaràs o el part. Més del 90% de les morts es produeixen a Àfrica i a Àsia.

3. Pel que fa a la salut les dones i nenes són més vulnerables, en ser elles les encarregades de la cura de persones malaltes, al mateix temps que la cura que reben és, en molts casos, pitjor que la que reben els homes.

. Comenta un dels tres apartats.

A casa nostra

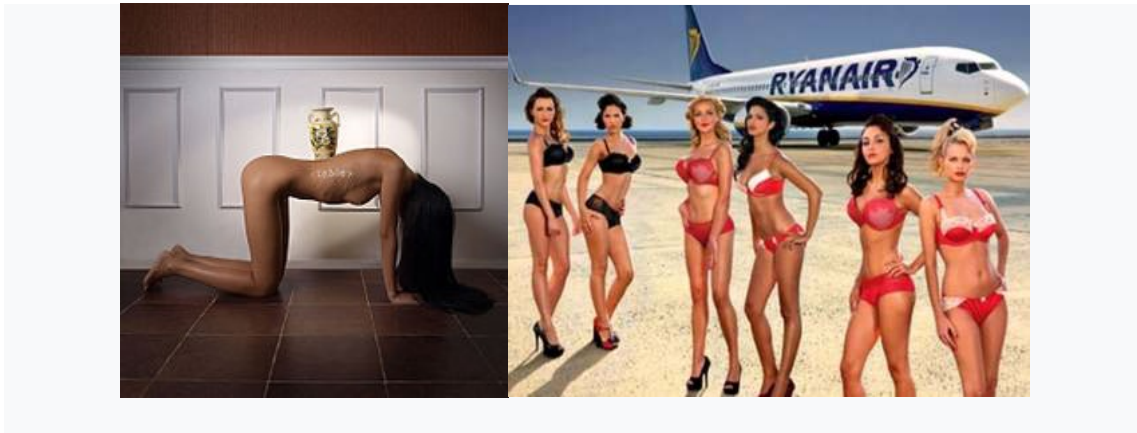
- Comenta les dades d'aquest gràfic.
- Informa't de quants feminidicis hi ha hagut aquest any.

L'ús del cos de les dones

Una manifestació habitual de la denigració de les dones és l'ús i abús del seu cos per a la publicitat. Analitza aquestes dues imatges:

Imatge 1

Imatge 2

Activitat

Justifica amb bons arguments que aquestes dues imatges són vexants per les dones i que les cosifiquen.

ACTIVITATS

MÚSICA

R.I.S.P.E.C.T.

Avui arribo a l'escola, les cames tinc tremolant
I això no mola, entro i dic hola, i n'hi ha uns que ja s'estan burlant.
La penya que no s'entera, el profe no n'és conscient
Tot sol m'espera, la carretera, d'angoixa enmig de la gent.

Mama, em sento sol, com un mussol, si corro lent sóc un cargol,
Si marco gol, colleja al vol, i al final passo del futbol
I em diuen que torni al bressol, em quedo trist sense consol
Crec que aviat ja perdré el control.

Vols riure't de mi? Podem parlar-ho.
No em ve de gust? Has d'aguantar-ho
Tu vols que jo passi per l'aro?
Jo dic stop! Tu dius ja paro!

Pots posar-te a la meva pell, no és fàcil quan et sents el rei,
Però als d'aquí baix sí que ens importa, i deixarem ben morta, la falta de respect!

Podries estar fent: surfing, footing, trekking, pudding, piercing, karting,

puenting, panxing, càmping, però en tot cas deixa d'estar fent.... bullying.
Fins i tot: curling, peeling, feeling, beijing, meeting, shopping, coaching, all my loving, però no et dediquis al bullying.

I en el tema de les bromes, són molt bones,
Però potser no te n'adones que podries fer riure a totes les persones;
Uns són gordos i unes altres són molt mones,
Voltes i voltes al mateix, sembles un microones.

Anem a mirar-nos al mirall, gallina i gall,
Que no hi ha superhomes, per molt que et passis el raspall,
A tots ens falten plomes, no hi ha cors de metall,
Podem tenir males estones, però podem tenir moments guais.
Ja vas pillant les ones?

Ja pots baixar l'arma, jo vaig desarmat
Millores el karma, i estem relaxats
Tot el que tu llences, és el que rebràs,
Tu dius el que penses, doncs pensa quan m'abraçaràs.

I ja no ens farem els morts, que tots junts serem més forts,
Ara mirem el problema i no girem la vista enlloc.
Deixa en pau el meu amic, de l'insult ja no me'n ric,
Ara només el que assetja serà el raro, serà el freak!
Podries estar fent: surfing, footing, trekking, pudding, piercing, karting,
puenting, panxing, càmping, però en tot cas deixa d'estar fent.... bullying!
Fins i tot xiuling, casting, running, mapping, zapping, Chaplin, bicing, all my loving, però no et dediquis al bullying!

Pots posar-te a la meva pell, no és fàcil quan et sents el rei,
Però als d'aquí baix sí que ens importa, i deixarem ben morta, la falta de respect!

Grup: Xiula

Reflexió:

- Com explicaries el que diu la cançó en forma de relat?
- Com relaciona els termes dona i llibertat la cançó?
- A qui creus que es dirigeix la lletra?

LITERATURA

Libre te quiero

de Agustín García Calvo

Libre te quiero,
como arroyo que brinca
de peña en peña.
Pero no mía.
Grande te quiero,
como monte preñado
de primavera.
Pero no mía.
Buena te quiero,
como pan que no sabe
su masa buena.
Pero no mía.
Alta te quiero,
como chopo que en el cielo
se despereza.
Pero no mía.
Blanca te quiero,
como flor de azahares
sobre la tierra.
Pero no mía.
Pero no mía
ni de Dios ni de nadie
ni tuya siquiera.

Reflexió:

Llegir el títol amb atenció i formular algunes hipòtesis sobre de què anirà la cançó:

- De qui n'és el protagonista?
- A qui es dirigeix la poesia?
- Què diu?
- Com encaixa el títol amb el text?

ARTS VISUALS

Tria un quadre i pregunta't: podria ser més efectiu com a eina de sensibilització si algun aspecte s'hagués treballat o representat d'alguna altra manera? Argumentar en cas afirmatiu.

Hermann Anton Stilke (1803-1860). Joana D'Arc a la foguera, 1843	Pintura xinesa que pertany als Àlbums de Bretschneider. Àlbum 28. Institute of Oriental Studies. Sant Petersburg. Rússia.
	Francisco de Goya (1746-1828) El dos de maig, 1808

Reflexió per a cada imatge:

- Quina ha estat la primera sensació en mirar la imatge? Intentar fer una descripció de les emocions que genera observar-la?
- L'obra pren partit sobre el tema tractat o es limita a exposar sense pronunciar-se? És ambigua, es presta a diferents interpretacions?
- Se sap si l'autor tenia alguna preocupació per les qüestions socials o polítiques del seu temps?
- Creus que encara té vigència?

• Busca una obra sobre el tema que sigui més contemporània. Es poden usar imatges de Xaime Quesada, Robert Motherwell, Andy Warhol o Antoni Tàpies, entre altres.

CURTMETRATGE

Antibullyng

Aquest vídeo va ser creat per l'estudiant Fabián Gutiérrez, com a part d'un projecte de classe. Història i animació de Fabián Gutiérrez. Música de Matia Cupelli.

Reflexió:

- Com comença la història?
- Quin és l'argument?
- És fantasia o realitat?
- Quin paper té la música en el curt?
- Quina relació hi ha entre el tema del curt i l'article 4?

Estimar no fa mal

Estimar no fa mal s'adreça a joves, així com a pares i mares. El programa pretén dotar a professionals per la prevenció de les situacions d'abús en les relacions de parella i afectives i fomentar actituds i comportaments igualitaris, promovent la reflexió al voltant dels comportaments abusius vinculats als rols de gènere i als models de feminitat i masculinitat.

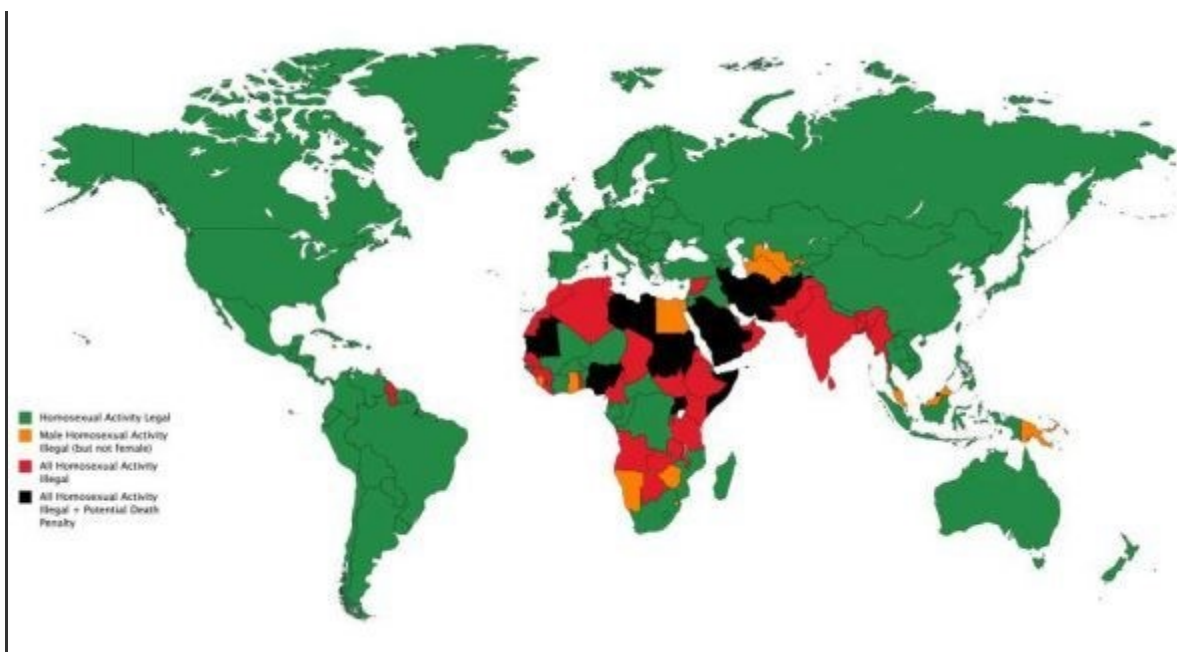
ESTAT DE LA QÜESTIÓ

Tot i que els drets LGBTI han anat prosperant a molts països, encara són moltes les nacions on l'homosexualitat és il·legal. I, malauradament, en alguns d'ells, es castiga fins i tot amb la mort. Us presentem un mapamundi que reflecteix l'homofòbia encara existent. Només a cop d'ull, resulta bastant revelador i desolador.

La gran majoria dels països on l'homosexualitat és penada es concentra a l'Àfrica i Orient Mitjà, amb alguns casos en el sud-est asiàtic i a Amèrica del Sud. En color verd es representen els països on l'homosexualitat és legal. En color taronja, on és legal l'homosexualitat femenina, però no la masculina. En vermell, on tota activitat homosexual és il·legal. I, finalment, en negre, els països en els quals pot castigar-se amb la pena de mort. Són els casos de països com Aràbia Saudita, Iemen, Iran, Líbia, Sudan, Somàlia, Nigèria i Uganda.

El mapamundi de l'homofòbia

Reflexió:

- Què et suggereixen aquests colors?
- El repartiment respon a algun tipus de criteri?
- Dins dels països que consideren legal l'homosexualitat, diries que hi ha acord unànim?

FER

En petits grups prepareu una presentació digital sobre algun aspecte d'aquest article i després de mostrar-lo als companys de classe, mostreu-lo també a d'altres cursos.

DIES INTERNACIONALS

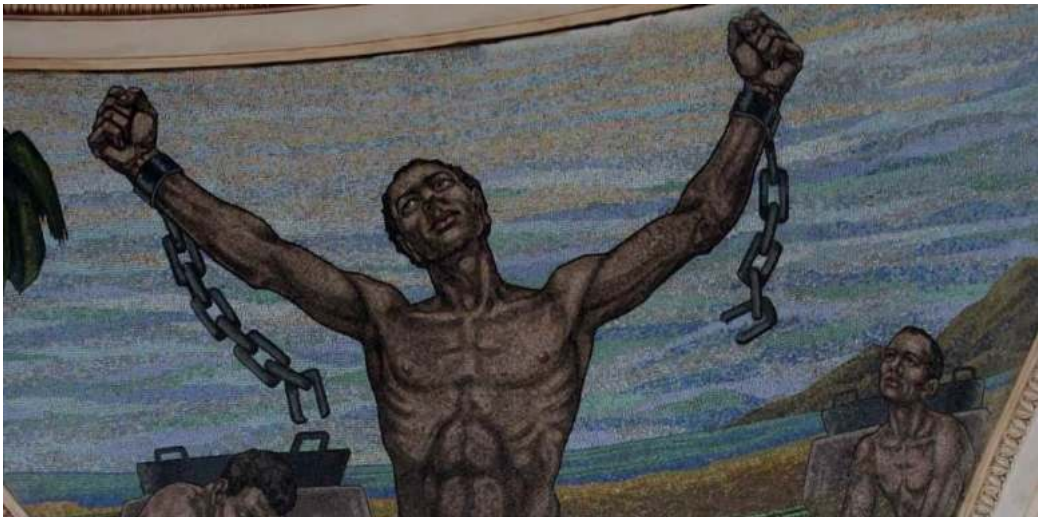
Octubre 7: Dia Mundial contra la Pena de Mort

Novembre 25: Dia mundial per l'eliminació de la violència contra les dones

Juny 15: Dia mundial de presa de consciència de l'abús i maltractament a la vellesa

Art. 4 No a l'esclavitud

Ningú no serà sotmès a esclavitud o servitud: **l'esclavitud i el tràfic** d'esclaus són prohibits en totes llurs formes.

Representació de l'abolició a l'interior de la cúpula del Capitoli de Puerto Rico

QUÈ ENS DIU AQUEST QUADRE?

1. Què veiem en aquest quadre?	Observar, relacionar, descriure
2. Què ens diu aquest quadre sobre els drets?	Inferir, relacionar
3. Tens alguna experiència personal en relació amb la situació que es planteja?	Vivenciar experiències passades
4. Amb quines situacions o notícies relacionaries el quadre?	Tematitzar, analitzar i sintetitzar
5. Aquesta imatge et planteja algun interrogant?	Qüestionar, problematitzar
6. Què saps sobre aquestes situacions?	Esbrinar, apel·lar a l'experiència i la memòria
7. On pots trobar més informació?	Recerca
8. Quin títol posaries al quadre?	Síntesi
9. Quin sentiment et provoca?	Autoconeixement
10. Què canviaries en el quadre: color, imatge, expressió del personatge, entorn, etc.?	Cercar alternatives
11. Quina relació té aquest quadre amb el quart article de la Declaració?	Relacionar, connectar temes

GRANS TEMES

L'ESCLAVITUD

En el sentit estricto de la paraula, esclaus són aquells que treballen per algú altre sense cap tipus de remuneració i sense tenir cap dret. L'esclavitud s'ha utilitzat per fer treballar les persones o bé per comerciar amb elles. La forma d'esclavitud que implica la propietat legal de les persones actualment està prohibida a tots els països del món. Però si entenem que un esclau és aquell que no pot deixar o abandonar el seu amo, propietari, cap o controlador podríem parlar de certes esclavituds actuals. El segle XXI està vivint un nou tipus d'esclavatge que té dues vessants: el treball forçós i el tràfic de persones.

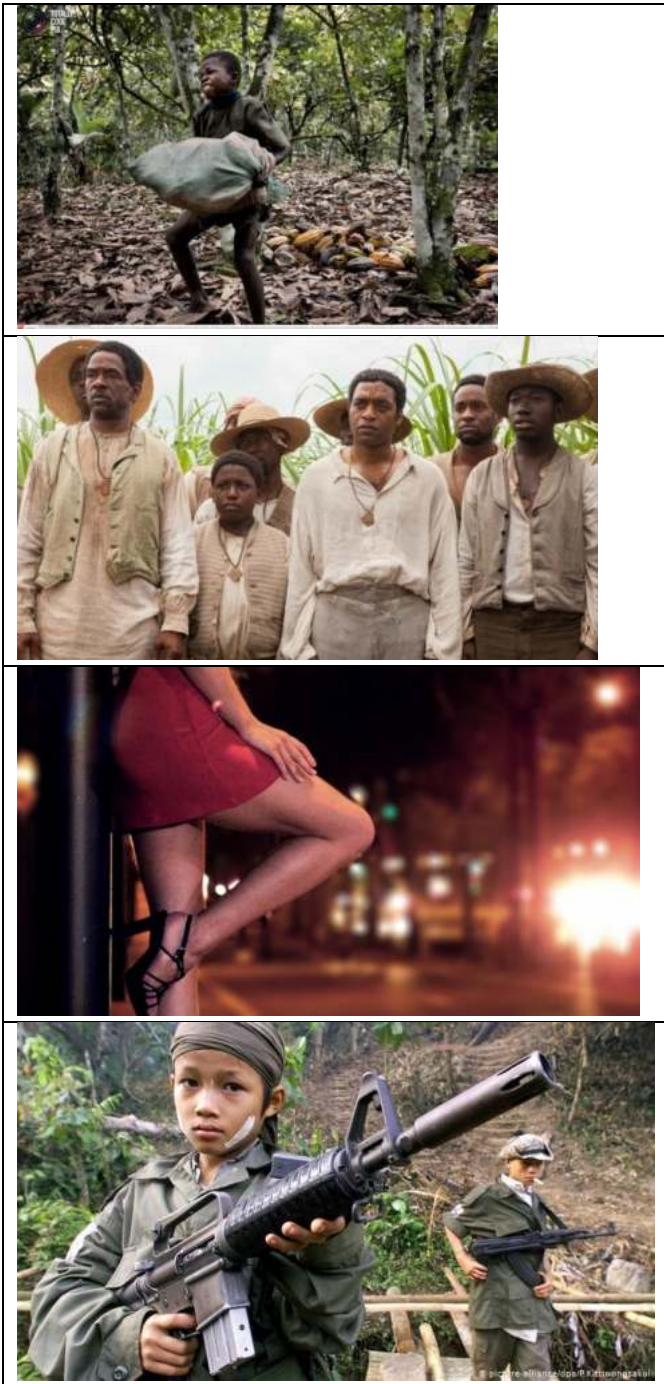
a. Treball forçós

L'esclavitud i la servitud no són relíquies del passat, persisteixen en situacions d'explotació en què una persona no pot rebutjar o abandonar una situació, a causa d'amenaçes, violència, coerció, engany o abús de poder. El treball forçós o obligatori es pot definir com «tot treball o servei exigit a un individu sota l'amenaça d'una pena qualsevol i per al qual aquest individu no s'ofereix voluntàriament».

Busca informació sobre diverses formes de treball que provenen de la coacció, de l'amenaça, del xantatge i de la por.

b. L'explotació de persones

Cal conèixer el concepte d'"explotació" en el sentit de tràfic il·legal i deshumanitzat de persones i visualitzar la rellevància d'aquest fenomen en el món actual i en l'economia. Presentem una sèrie de fotografies que mostren formes d'esclavatge actual.

Reflexió:

- Posa títol a les fotografies
- Quina d'aquestes imatges t'ha fet més impacte?
- Creus que les persones que surten a les fotografies volen aquesta situació?
- Què caldria fer per aturar aquesta nova esclavitud?

Pel·lícules sobre l'esclavitud

- Stanley Kubrick, *Espàrtac*, 1960
- Marlon Brando, *Queimada*, 1969
- Charles Burnett, *Nightjohn*, 1996
- Steven Spielberg, *Amistad*, 1997
- Jonathan Demme, *Beloved*, 1998
- Michael Apted, *Amazing Grace*, 2006
- Marco Kreuzpaintner, *Trade*, 2007
- Steve McQueen, *12 años de esclavitud*, 2013

c. Noves formes d'esclavitud

Mentre que a finals del segle XIX, l'esclavitud "clàssica" (on l'esclau és una persona no lliure, una mercaderia, un instrument econòmic que es pot vendre o comprar, l'esclavitud que podria ser qualificada com "física") sembla definitivament abolida a la majoria dels països del món.

Parlem d'esclavitud contemporània en referir-nos a les situacions de treball forçós en el món actual. Són formes noves d'esclavitud que semblen ressorgir. Per citar-ne només algunes: el tràfic de persones, l'explotació sexual, les pitjors formes de treball infantil, el matrimoni forçat i el reclutament forçós de nens per utilitzar-los en conflictes armats.

- Milers de persones són forçades a treballar en vaixells de pesca, on poden romandre durant anys sense ni tan sols poder veure la costa.

L'empleada de la llar, cuidadora d'una dona malalta que vivia sola, treballava totes les hores setmanals, sense descans diari, ni festius ni caps de setmana, i havia d'estar atenta a la nit a les demandes de la malalta. Tot plegat per 866,67 euros mensuals.

- Volia marxar del complex industrial però els altres li deien que als qui intentaven escapar els trencaven les cames, o les mans o fins i tot el mataven.
- Lam va arribar a Anglaterra a 16 anys. Va entrar a treballar a una plantació: "Recordo que vaig preguntar a l'home que em va portar allà si podia anar-me'n perquè no m'agradava, però em va amenaçar amb colpejar-me o matar-me de fam", diu Lam.
- Molts nens a Europa, Àsia, Àfrica, Amèrica Llatina i Orient Mitjà són forçats per criminals a demanar almoïna als carrers. Una víctima li va dir: "Encara que demano almoïna, no em paguen res. He de lliurar tot el que guanyo. Em priven d'aliment i no puc dormir bé."
- Un home anglès de 46 anys, va ser forçat a treballar per a la família durant més de 20 anys duent a terme treballs de construcció sense cobrar. Durant dos anys va viure en un cobert d'1,2 metres al jardí, sense calefacció ni aigua corrent.

- Un britànic va ser condemnat en el primer cas d'un home que manté la seva dona sota servitud domèstica. L'esposa va ser torturada, forçada a fer tot tipus de tasques i no tenia permís per sortir de la casa, van indicar els fiscals.

FONT: BBC

Reflexió:

- Quin cas t'ha colpit més?
- Creus que això és possible avui dia?
- Creus que aquests casos haurien de ser possibles avui?
- En cada cas, per què passa?
- Com se'n poden sortir les víctimes?

MIRADA NO VIOLENTA

Formes de servitud adolescent

L'amistat és una de les fonts imprescindibles de benestar d'una persona. De vegades fem amistat amb nois i noies de la nostra edat que poden resultar tòxiques.

Amistat tòxica

Decideix per tu mateix/a si tens algun tipus de relació d'amistat o companyerisme que pot resultar

Com detectar una amistat tòxica

	No tòxica	Tòxica	?
Només et contacta perquè té un problema			
Intenta ajudar-te quan estàs en dificultats			
S'acosta a tu per demanar-te favors			
Està sempre a punt per fer-te algun favor			
Sol parlar més dels teus defectes que de les teves virtuts			
T'encoratja i ressalta les teves qualitats			
Et fa sentir inferior i insegur			
Estar amb ell/a et crea benestar			
Critica el que fas, el que dius			
Et dona suport			
T'utilitza			

Reflexió personal:

- Esteu en condicions de definir en què consisteix una amistat tòxica?
- Aquesta definició serveix també per a la parella?
- Heu detectat algun símptoma dels negatius en algú suposadament "amic/amiga"?
- En algun moment us heu convertit vosaltres en una amistat tòxica?

Reflexió entre tots i tots:

Una vegada sabem el tipus de relació que no ens convé, podem preveure què cal fer si algú de nosaltres està immers/a en una relació d'aquest tipus.

Addicció al mòbil

Respon aquestes preguntes **amb sinceritat**

- Sempre portes el mòbil amb tu?
- El revises constantment fins i tot quan no ha sonat?
- El tens a la tauleta de nit i el darrer que fas abans d'adormir-te i el primer en llevar-te és mirar-lo?
- Quan no el tens (perquè te l'has deixat o te l'han pres), et sens inquiet, irascible?

Si la resposta a alguna d'aquestes preguntes és Sí, pot ser que tinguis un problema d'addicció al mòbil.

Encara que l'expressió "**addicte al mòbil**" està tipificat com a trastorn psiquiàtric la realitat és que cada vegada són més els que pateixen certa addicció a aquesta tecnologia. Parlem d'addicció quan tenim dependència d'alguna cosa i deixem de fer altres coses per estar amb el mòbil. És cert que la síndrome d'abstinència aquí no és igual ni tan intens com en les drogues o l'alcohol, però sí que existeix.

Alguns estudis diuen que el 83 per cent dels adolescents considera que fa un ús intensiu del mòbil i les xarxes socials, mentre que un 15 per cent admet que n'està pendent fins i tot a l'aula. Gairebé el 60 per cent considera que les xarxes socials ajuden a arribar a tenir relacions personals i afectives. Diuen

els psicòlegs que aquesta conducta està relacionada amb "problemes familiars, baix rendiment acadèmic o laboral, discussions amb els éssers més pròxims, mala alimentació o higiene i canvis emocionals", és a dir, "el mateixos contextos que els addictes a d'altres substàncies".

Tot i que no és un problema que només afecti els adolescents, és el col·lectiu que té més risc. No es tracta d'eliminar el mòbil de les nostres vides, sinó de fer-ne un bon ús.

Reflexió:

- Feu aquest test i valoreu vosaltres mateixos si les vostres respostes poden indicar un cert grau d'addicció.
- Per parelles vegeu quines solucions podeu trobar per fer un ús més responsable del mòbil. Ningú no us ha de controlar ni reprimir, sou cadascú de vosaltres qui ha de posar-se els límits, per evitar una addicció que a la fi és una forma d'esclavatge.

Per desintoxicar-se del mòbil, es proposa fer una dieta digital. És a dir, restringir l'ús del mòbil a no més de dues hores al dia. I també pots:

- Quan arribis a casa, buscar un lloc a la casa on deixar-lo, no el portis sempre a sobre.
- No utilitzar el mòbil una hora abans d'anar a dormir. Havent sopat, revisar per veure si hi ha temes importants i tancar-lo.
- A la nit tenir-lo fora de l'habitació
- Durant el dia substituir el mòbil per altres activitats com llegir, veure una pel·lícula, meditar o, simplement, badar.

MIRADA VIOLETA

L'esclavitud de la dona. Esclavatge legal

Certament avui no podem parlar d'esclavitud en el sentit que tenia fa uns segles, però hi ha encara moltes formes d'esclavatge que en podríem dir "legal", és a dir, formes que minoritzen les dones i les deixen sota la tutela dels pares o marits. La creença a molts llocs del món i en força mesura també a casa nostra que les dones tenen la responsabilitat de sostenir la cura dels altres permet formes que s'assemblen molt a certes pràctiques de l'esclavatge antic.

Activitat

Assenyala si alguna d'aquestes actituds respon a cert esclavatge.

	Sí	No	Per què
1.Casaré la filla amb el meu cosí, així m'aportarà un bon dot			
2.No deixaré que la meva dona voti un partit que jo no vulgui			
3.La meva filla ha de fer el que jo dic			
4.Les dones han nascut per satisfer els desitjos sexuals dels homes			
5.Vull que la meva dona es faci cirurgia plàstica perquè sigui ben guapa			
6.M'he d'aprimar per agradar al meu marit			
7.Si la meva dona em deixa, la mataré			
8.Encara que faci treballar les noies 12 hores al dia, les pago molt bé			
9. Et dic això en secret, si el meu marit ho sabés...			
10...			

Reflexió:

- L'exercici ha servit per adonar-nos de certes injustícies?
 - Com et sentiries si fossis una de les persones afectades per les decisions d'un altre?
 - De quines maneres es pot trencar aquest cercle viciós?
- (Procureu alguna solució per cadascun dels casos a partir d'un diàleg constructiu i després procureu buscar una solució més global)

La prostitució

Ens podem imaginar un mercat mundial en què els homes tinguessin un preu, poguessin encarregar-se per telèfon, servissin per saldar deutes o fossin venuts per finalitats sexuals? Per difícil que resulti pensar-ho, això està passant ara mateix, en ple segle XXI, amb milions de dones a tot el planeta. El tràfic de persones per a la prostitució afecta a hores d'ara a gairebé dos milions, milers de les quals acaben a Espanya, tercer país del món en consum d'aquesta pràctica.

El mundo. Infografía: André Gianzo

La prostitució és el tercer negoci més lucratiu que hi ha al món, després del narcotràfic i el contraban d'armes, segons Anesvad (ONG pel desenvolupament). Representa el tràfic de dones amb finalitat d'explotació sexual. Espanya és un dels principals països de destinació de les xarxes que exploten i extorsionen dones i menors i les seves famílies. No en va, afegeix, som la tercera nació en consum de prostitució -un 39% dels espanyols ha fet servir aquests serveis-, només superada per Puerto Rico, amb un 61%, i Tailàndia, on s'assoleix un terrorífic 73%. A més, a la majoria de les dones les han prostituït quan eren menors d'edat.

Reflexió:

- Us ha sorprès la notícia sobre Espanya?
- Què en penseu?
- Per què no hi ha sexe sense extorsió?
- Qui se'n beneficia?
- No es pot trencar aquest malefici?
- Quines mesures prendríeu si fóssiu dirigents?
- Com explicaries en paraules les xifres que ens indica el mapa? Tradueix en una descripció oral la informació que el mapa conté.

ACTIVITATS

MÚSICA

L'espíritual negre. Al segle XVIII comença el tràfic d'esclaus d'Àfrica cap a Amèrica. Els esclaus negres canten mentre treballen: neixen les *worksongs*, cançons de treball. La línia melòdica d'aquests cants tenia un caràcter trist i melancòlic, però amb el ritme marcaven els gestos de la feina. Els *espírituals*, nascuts a partir d'aquesta tradició, són cançons de tema religiós que les comunitats negres cantaven a les esglésies en les seves celebracions litúrgiques. Així es van començar a barrejar les músiques africanes del passat amb la música cristiana que aprenien dels seus amos. Moltes d'aquestes cançons tractaven el tema de la llibertat i contra l'esclavitud.

Vull ser lliure

Vull ser lliure, vull ser lliure,
vull ser lliure, ara mateix, ara mateix.
I abans de ser un esclau
enterreu-me sota el fang
i deixeu-me viure en pau i llibertat.
Prou segregació, prou segregació,
prou segregació, ara mateix, ara mateix.
I abans de ser un esclau
enterreu-me sota el fang
i deixeu-me viure en pau i llibertat.
No més guerres, no més guerres,
no més guerres, ara mateix, ara mateix.
I abans de ser un esclau
enterreu-me sota el fang
i deixeu-me viure en pau i llibertat.
Vull justícia, vull justícia,
vull justícia, ara mateix, ara mateix.
I abans de ser un esclau
enterreu-me sota el fang
i deixeu-me viure en pau i llibertat.
Pau a tot el món, pau a tot el món,
pau a tot el món, ara mateix, ara mateix.
I abans de ser un esclau
enterreu-me sota el fang
i deixeu-me viure en pau i llibertat.
No més porres, no més porres,
no més porres, a sobre meu, a sobre meu.
I abans de ser un esclau
enterreu-me sota el fang
i deixeu-me viure en pau i llibertat.

Reflexió:

- Quins desitjos expressa la lletra de la cançó?
- Quina de les frases t'ha impactat més?
- Com es devien sentir els esclaus que denunciïn la seva situació?
- Té sentit encara una cançó com aquesta?
- Us atreviu a afegir-hi una estrofa?

LITERATURA

AURA FOSCA

d'Anna Maria Ticoulat

El món va néixer lliure de cadenes,
però els homes van fer la gent esclava.
I li xuclaven anys de dur treball
mentre absorbien mel i beneficis.
Fruien maltractant el cos i l'ànima
sota la llei perversa del fuet.

Però el món ha donat ja massa voltes
perquè encara es respiri el mateix aire
que ofega l'esperit de llibertat.
Sols la fe em porta al cor de la quimera
per abatre el monstre que alimenta pors
on regna en l'aura fosca com un déu.

L'ombra dels martiris ha abatut
la carn dels innocents que clamen orfes,
perquè parli la mà de la justícia,
on el seny i les bones obres guanyin
la lluita interminable dels humils
que esdevindran els vertaders hereus.

Massa han sofert les dones i els infants
que s'arreceren al portal de l'alba,
perquè la seva llum els redimeixi
i visquin dins la pau dels drets humans!

De **Tots els éssers**, *Poetes de Menorca pels drets humans*, Amnistia, 2007

- Podem fer una lectura individual, tot assenyalant els problemes de vocabulari o comprensió. Després farem una lectura conjunta accentuant els temes que hi apareixen, les figures poètiques que conté, etc.

Reflexió:

- Explicar el que diu el poema en menys de tres ratlles en prosa
- A què o qui es refereix el poema?
- Qui són els protagonistes del poema?

ARTS VISUALS

	Jean-Baptiste Debret. <i>Esclavitud a Brasil</i>, entre 1768 i 1848
	Jean-Léon Gerome. <i>Mercat d'esclaus a Roma</i>, 1884

Reflexió:

- Quina ha estat la primera sensació al mirar la pintura? Intenta fer una descripció de les emocions que t'ha generat l'observació
- L'obra pren partit sobre el tema tractat o es limita a exposar sense pronunciar-se? És ambigua, es presta a diferents interpretacions?
- Ocorren avui dia fets com els representats? On? Per quines raons?
- L'obra escollida és apropiada per representar l'article 4?

CURTMETRATGE

L'ocupació

[Guanyador de 106 premis internacionals]

Reflexió:

- Fins cap al final què ens diu?
- I el final?
- De quina mena d'esclavitud parla?
- T'hi has sentit identificat/ada en algun moment?
- Si el recomanaves a algun amic o amiga, què li diries?

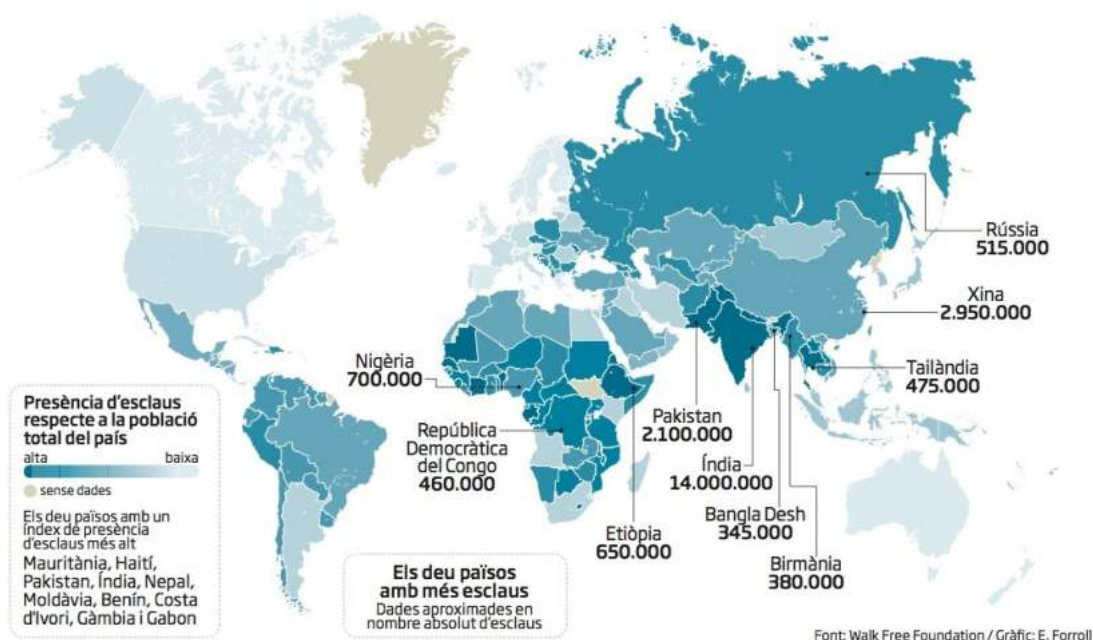
El treball forçós

Reflexió:

- Podríeu resumir la història que ens explica aquest vídeo?
- És fantasia o realitat?
- Com sortir d'una història així?
- Qui pot o ha d'ajudar?
- Segur que nosaltres no hi podem fer res?

ESTAT DE LA QÜESTIÓ

L'esclavisme al món

FONT: Diari Ara
Mapa de 2014

L'esclavisme persisteix -sota diferents formes- avui en dia. La Walk Free Foundation, una nova ONG, radicada a Austràlia, s'ha especialitzat a denunciar aquestes pràctiques i ha xifrat per primer cop la quantitat d'esclaus que hi ha al segle XXI. Són 29,6 milions.

Reflexió:

- Quins poden ser els motius que algú, avui dia, visqui encara en règim d'esclavatge?
- Quines persones poden tenir al seu càrrec altres humans en condicions infrahumanes?
- Com t'expliques que no hi hagi accions molt més contundents per aturar aquesta barbaritat?

FER

Preparar un mural sobre el que podem considerar els esclavatges moderns. Individualment o en petits grups desenvolueu una idea i portar-la a terme.

DIES INTERNACIONALS

Aquesta publicació està editada amb una llicència Creative Commons Reconeixement-NoComercial-SenseObra Derivada 4.0. No es permet l'ús comercial de l'obra original ni la generació d'obres derivades. La llicència completa es pot consultar a <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/deed.ca>

Agost 23 Dia Internacional de Recordatori de les Víctimes del Tràfic d'Esclaus i la seva abolició

Setembre 23 Dia Internacional en contra de l'Explotació i Tràfic de dones

Desembre 2 Dia internacional l'abolició de l'esclavitud

Article 5. Tortura, tracte cruel, inhumà i degradant

Ningú no serà sotmès a **tortures** ni a penes o **tractes cruels**, inhumans o degradants.

Pintura medieval dins de Le Roman de la Rose. Bibliothèque St. Geneviève, París.

QUÈ ENS DIU AQUEST QUADRE?

1. Què veiem en aquest quadre?	Observar, relacionar, descriure
2. Què ens diu aquest quadre sobre els drets?	Inferir, relacionar
3. Tens alguna experiència personal en relació amb la situació que es planteja?	Vivenciar experiències passades
4. Amb quines situacions o notícies relacionaries el quadre?	Tematitzar, analitzar i sintetitzar
5. Aquesta imatge et planteja algun interrogant?	Qüestionar, problematitzar
6. Què saps sobre aquestes situacions?	Esbrinar, apel·lar a l'experiència i la memòria
7. On pots trobar més informació?	Recerca
8. Quin títol posaries al quadre?	Síntesi
9. Quin sentiment et provoca?	Autoconeixement
10. Què canviaries en el quadre: color,	Cercar alternatives

imatge, expressió del personatge, entorn, etc.?	
11. Quina relació té aquest quadre amb el cinquè article de la Declaració?	Relacionar, connectar temes

GRANS TEMES

TORTURA

En el nostre món hi ha moltes manifestacions de violència, des del vandalisme fins a les guerres, que és la forma més cruel i agressiva de violència. *La Convenció contra la tortura i altres tractes o penes cruels, inhumans o degradants*, adoptada el 10 de desembre de 1984, defineix la tortura com: "tot dany que es produeix intencionadament a una persona, produint dolor i sofriment, ja sigui físic o psíquic amb l'objectiu d'intimidat o coaccionar".

Tortura real, tortura metafòrica

El terme *tortura* és tan potent que a més d'assenyalar el mal físic i psicològic, és usat com a metàfora.

Quan és usat en **sentit estricte** o com a **metàfora**?

	Real	Metàfora	No ho sé
1. Anar en metro a l'hora punta és una tortura			
2. No em torturis amb tanta indecisió: o sí o no			
3. El van lligar i el van pegar			
4. Va estar retingut dos dies sense beure ni menjar			
5. La seva insistència a menjar a l'hora em tortura			
6. No em torturis amb la teva gelosia			
7. Com que no volia cooperar, el van torturar			
8. L'espera de dues hores a peu dret va ser una tortura			
9.....			

TRACTE CRUEL

a. Violències

Les frases de sota són exemples d'actes de violència que podem qualificar

de cruels, inhumans o degradants. Agrupa els exemples per categories i posa un nom a cada agrupació. Compartiu la vostra classificació en petits grups i finalment davant tota la classe.

- a. A classe, una noia llança un cafè amb llet a la cara d'un altre estudiant perquè està enfadada.
- b. Al carrer, els joves amenacen un noi de ridiculitzar-lo davant de tots els seus amics, si no els dóna el seu mòbil.
- c. Als parcs infantils els nens han decidit excloure un estudiant del seu joc.
- d. Sam diu a la seva mare que és només una idiota i una inútil.
- e. A la parada de l'autobús, un home empeny una dona per pujar primer.
- f. A casa, un pare diu al seu fill que no farà res a la vida.
- g. Una noia, acompanyada dels seus amics, insulta una vianant que l'ha empès sense fer-ho exprés.
- h. A casa, la mare d'en Joan li dóna una bufetada perquè ha tingut males notes.
- i. A l'escola, un professor diu contínuament a un estudiant que no serveix per res.
- j. El germà gran de Lison té 22 anys. Regularment, l'insulta i es burla de la seva aparença física.
- k. En una botiga, un home escridassa la seva dona perquè no està d'acord amb el que vol comprar.
- l. Un estudiant insulta el seu mestre, perquè no està d'acord amb la nota que li ha posat.
- m. A classe, un professor colpeja un estudiant amb un bastó perquè parla sense permís.

Reflexió:

- Heu coincidit o no en la classificació?
- Quines divergències hi havia?
- T'ha calgut modificar alguna categoria?

b. El menyspreu

El llenguatge, amb la seva càrrega emocional, ens determina l'estat anímic. No ens causa el mateix efecte una lloança que un exabrupte, una frase amable que un reny. Una manera de considerar els menyspreus consisteix a veure'ls com a casos del que s'ha conegut tradicionalment amb el nom de "rèpliques ad hominem (=a l'home)" o "ad personam (=a la persona)". Quan algú participa en un diàleg amb altres, s'espera que els participants es concentraran en el tema, i renunciaran a atacar l'altra persona. Mirar de refutar l'oponent calumniant els seus avantpassats o ridiculitzant els trets de la seva cara o la seva ocupació constitueix, doncs, una fal·làcia informal del

raonament. Això, però, no vol dir que qualsevol referència a la persona oponent hagi de ser impròpia o fal·laç. A vegades és rellevant: hem de fer poc cas del que digui una persona beguda o del que opini una persona que no sap res del tema.

Quan el menyspreu il·lustra una fal·làcia

En els casos següents, una de les parts fa una observació en relació amb la persona de l'altra part. Si aquestes observacions són irrellevants per al que es discuteix, podem dir que s'ha comès la fal·làcia (CF) a la persona. Si les observacions, en canvi, són rellevants, no s'ha comès la fal·làcia (NCF). Com jutjaries aquests casos?

	CF	NCF	?
1. La Sílvia i en Cesc discutien si els Renault eren millors que els Opel, i la Sílvia va dir que, qualsevol que tingués unes orelles sortides com les d'en Cesc, no podia saber de cap manera de què estava parlant.			
2. En Cesc i en Joan discutien si a vegades era justificable fer campana. En Joan va dir que, una vegada, ell va fer campana, i en Cesc va dir que això demostrava que era massa estúpid per discutir el tema intel·ligentment.			
3. En Joan i la Sílvia parlaven sobre el President del Govern, i la Sílvia va dir que el President "només era un polític".			
4. La Margarida i l'Enric parlaven de la segona Guerra Mundial, i l'Enric va dir: "No et creguis res del que jo digui de la segona Guerra Mundial, perquè els meus pares provenen de Nicaragua."			
5. La Margarida no va dir res quan tots els nanos de la classe parlaven dels nois i noies amb qui sortien, perquè ella era molt conscient de ser la noia més baixa de la classe.			
6. Els nanos de la classe discutien sobre sortir amb més d'un o amb més d'una, i la Margarida va dir que les opinions de l'Enric no havien de ser cregudes, perquè ell vivia a pagès.			
7. En Joan va dir que el pare de la Sílvia no tenia dret a criticar la forma com s'havia construït el nou cinema del poble, perquè "només era un arquitecte".			

c. Exercici de reflexió personal

Pensar en situacions en les quals has usat la violència verbal sense cap necessitat. I pregunta't quin sentit tenia. Creus que podies haver actuat d'una altra manera més amable, més raonable i fins i tot més efectiva?

MIRADA NO VIOLENTA

Quan es busca una explicació als actes de violència que tenen lloc en la societat, generalment hi ha dos bàndols: d'una banda, hi ha els que opinen que és natural que les persones s'agredeixin, perquè hi ha un impuls violent en tot ésser humà; de l'altra, n'hi ha que afirmen que una societat i una cultura violentes porten les persones a agredir. Totes dues opcions, però, semblen voler venir a dir que per una o altra causa la violència és inevitable. Des d'una cultura i sensibilitat de Drets humans, podem afirmar que no és així. De sempre, fins en els pitjors moments històrics, hi ha hagut persones i moviments que s'han oposat a qualsevol forma de violència. El que cal, però, és detectar on i quan es produeix violència.

a. Classificar accions violentes

Digueu de quin tipus d'acció violenta es tracta: Violència física (F); Violència psicològica (P); Violència sexual (S); Violència racista (R); Violència social (SO)

	F	P	S	R	SO
1. No comptar mai amb algú per qüestions que afecten al grup.					
2. Destroçar la cartera d'un estudiant.					
3. Enviar missatges desagradables.					
4. Apropar-se a algú amb desig sense que sembli que ho vulgui.					
5. Oblidar-se contínuament del nom d'un company.					
6. Anomenar sempre a algú per un defecte.					
7. Referir-se despectivament a algú per la seva condició econòmica.					
8. Referir-se despectivament a algú per la seva situació social.					
9. Referir-se despectivament a algú per una mancança física.					
10. Ignorar algú basant-se en un rumor.					
11. Robar a algú de forma continuada coses sense importància.					
12. Donar clatellades a algú de forma periòdica.					
13. Agafar objectes d'algú en préstec sense demanar-ho.					
14. Parlar malament d'algú constantment.					
15. Tractar com a inferior algú mentre no es queixi.					
16. Descalificar algú en públic.					
17. Ridiculitzar algú en públic.					
18. Escridaçar algú.					
19. Referir-se sempre a algú amb un insult de forma "carinyosa".					
20. Insultar algú.					

b. Vocabulari de violència sexual

La **pedofília** és l'atracció sexual d'un adult vers nens i nenes i adolescents. Generalment no comporta una relació genital, pot arribar a carícies i tocaments però no arriba a mantenir relacions sexuals.

La pederàstia és quan aquesta atracció es concreta en abús sexual a menors. Es tracta d'una conducta inadequada en la qual l'adult s'aprofita de la feblesa del jove.

Indica quines accions poden ser descrites com a:

	Comet abús	Pedòfil	Pederasta
1. Una dona crema un nen amb un cigarret.			
2. Un home té sexe amb un nen de sis anys.			
3. Una dona li diu a un nen que és imbècil.			
4. Un home pega un nen.			
5. Una dona tanca el seu fill al lavabo perquè no es porta bé.			
6. Un home fa un petó a la boca a una nena de set anys.			
7. Una dona acarona el penis d'un nen.			
8. Un home acarona les natges d'un nen			
9. Una dona llença aigua a la cara d'un infant.			
10. Un home viola una nena de nou anys			

MIRADA VIOLETA

a. Violència envers les dones

El tracte humà és o hauria de ser l'habitual entre humans, però a causa de la diversitat i de la desigualtat en molts casos es provoquen situacions en les quals algunes persones o col·lectius "són sotmesos a tortures, a penes o tractes cruels, inhumans o degradants". Aquest seria el cas de l'anomenada violència envers les dones que sovint ve provocada per una confusió d'igualtat i de diferència. La diferència sexual – l'existència de dos sexes en un mateix món- no és el mateix que la desigualtat entre sexes. El primer concepte indica diversitat i riquesa. El segon, injustícia i dominació d'un sexe sobre l'altre. En un alt percentatge, dels homes sobre les dones.

Comenta aquesta notícia

L'eurodiputat polonès d'extrema dreta **Janusz Korwin-Mikke** digué en una sessió al Parlament Europeu de l'any 2017: "Les dones són més febles, més petites i menys intel·ligents". Per tant, el maltracte té les seves raons.

c. Mites i falses creences sobre el maltracte contra les dones

Heus aquí una colla d'opinions comunes i sovint acceptades tant per homes com per dones sobre el maltractament. Llegir-les i després cercar arguments

que les contradiguin.

- a.- "L'home que maltracta una dona és un boig o un malalt". Si un home que maltracta fos un boig o estigués malalt, exerciria la seva violència de forma indiscriminada sobre qualsevol persona i no únicament sobre la dona.
- b.- "Si una dona maltractada continua amb el maltractador, és culpa seva seguir vivint amb aquest home": Aquest mite responsabilitza la dona de la seva situació i la culpabilitza. Les dones que pateixen violència es troben en una situació de debilitat psicològica i amb escassa autoestima. L'agressor crea estats de confusió i d'incertesa i les deixa indefenses. Moltes dones no tenen on anar, ni creuen tenir sortida.
- c.- "El maltractament a dones només passa a famílies amb pocs recursos econòmics". No és cert. Aquest fenomen es dona en totes les capes socials i econòmiques. Les dones que pateixen violència i pertanyen a classes socials mitjanes o altes recorren als Serveis Públics en menys ocasions, que fa més difícil l'estimació de la seva freqüència.
- d.- "Maltracten perquè perden el control". Els maltractadors generalment, expressen la seva violència on tenen la seguretat que res dolent no els pot passar. No perden el control davant d'altres que els podrien recriminar, per exemple.
- e.- "Els homes maltractadors agredeixen perquè ells també han patit maltractaments en la seva infància". No és generalitzable, hi ha homes no violents amb antecedents de violència familiar i d'homes violents que no havien patit agressions.
- f.- "Quan les dones diuen No volen dir SI". Alguns homes creuen que les dones no tenen la capacitat suficient per expressar els seus desitjos sexuals. I per tant no passa res si les obliguen a obtenir allò que "suposadament tots dos desitgen".
- g.- "La violència domèstica és un assumpte de família i no ha de sortir fora". És l'exigència de l'home violent per imposar la seva autoritat, el seu poder i mantenir el control.
- h.- "En el cas de tenir filles i fills és millor aguantar". Les repercussions que té sobre elles i ells el maltractament poden conduir a trastorns conductuals, de salut i d'aprenentatge.
- i.- "Els homes violents són els addictes a les drogues, l'alcohol, els aturats, amb estrès en el seu treball ... són violents com a efecte de la seva situació personal": No tots els aturats, alcohòlics, etc. són violents. Els homes violents ho són fonamentalment en el seu nucli familiar.
- j.- "Sempre s'exagera quan es parla de violència contra les dones": La violència contra les dones és la major causa de lesions a dones per sobre d'accidents de trànsit, assalts, violència al carrer, etc., de vegades només ens n'adonem quan hi ha víctimes mortals.
- k.- "Els homes no poden evitar-ho, la violència és part de la seva naturalesa": La violència masculina no prové dels gens, sinó de la perpetuació d'un model social de masculinitat que permet als homes de ser agressius.

Però el mite més cruel de tots i que té conseqüències legals importants és aquest:

- "És impossible violar una dona en contra de la seva voluntat". I així es fa constar en les declaracions de les víctimes a l'apartat "Si s'ha defensat". Si no és ben clar que s'hagi defensat (marques de lluita o senyals de roba estripada, etc...) no es pot assegurar que hi hagi violació. Aquesta pregunta no es demana mai quan es denuncien altres actes delictius, com robatoris o un altre tipus d'agressions.

Font: Guía de Salud "Violencia contra las mujeres". 2008. Instituto de la Mujer y "Desmontando mitos". 2005. Federación de Mujeres

Reflexió:

- Per què es produeixen situacions de violència contra les nenes i les dones?
- A què es denomina violència masclista?
- Quan es produeixen aquest tipus de situacions?
- Com hem de reaccionar?
- És el mateix la violència física que la violència psicològica?
- Per què amb freqüència la persona que ha estat maltractada perdona l'agressor?
- Quines situacions de violència són les que us criden més l'atenció?

b. Baròmetre del maltractament

Reflexionar sobre les diferents situacions de maltractament en la gent jove. El maltractament de gènere no té una edat definida. La prevenció de les conductes d'agressió comencen molt aviat. El primer pas per evitar situacions de violència masclista és prendre consciència del que representa per a posteriorment posar límits al que mai hauria de ser acceptat com normal. La violència masclista té graus.

Situacions	Si	No
1. Ridiculitza el seu xicot davant dels seus amics		
2. Es burla de la seva manera de vestir		
3. Li diu Lluïseta en contes de Lluís		
4. Li agafa el mòbil per saber a qui ha trucat		
5. Se l'endú de la festa perquè està gelosa		
6. No vol que faci res sense dir-li abans		
7. La renya perquè no ha contestat les seves trucades		
8. Li dona un bolet perquè l'estava demanant		
9. La fa anar a canviar de roba perquè va massa provocadora		

Formar grups de cinc persones (és millor que en aquesta ocasió els grups no siguin mixtos). Repartir cartolines i retoladors. Dibuixar un baròmetre en què s'indicaran la gravetat de les accions segons els grups. Realitzar una posada en comú de les conclusions dels grups.

Comentar la famosa dita: Qui t'estima et farà patir. És així?, Ha de ser així? No hi ha formes d'estimació que siguin plaents i no provoquin sofriment?

ACTIVITATS

MÚSICA

Una fiblada a la pell

Cançó d'Els pets

Ell seu al llit i es repentina els cabells,
ella aprofita i fa un cigarro vigilant per si ve.
Un breu moment,
un cop caient,
mentre ella sent
una fiblada a la pell.
Ell penca massa i ella creu que ho comprèn,
ella s'amaga si ell arriba fent pudor d'aiguarent.
Un breu moment,
un cop caient,
mentre ella sent
una fiblada a la pell.
I arriba per fi l'endemà
i ell torna a ser tan normal
que tot plegat sembla dèbil i llunyà.
I ell és tan tendre quan vol
i ella es deixa estimar
i ell és tan guapo i tan fort que espanta.
Ell dorm tranquil quan ella tanca el portal
una maleta i a la mà l'adreça d'un hospital
quan puja al tren de sobte sent
dintre del seu ventre
una fiblada a la pell.

Reflexió:

- Què ens diu la cançó?
- Pots explicar en quatre ratlles el que explica?

- Com la relaciones amb l'article?
- Saps altres grups que tinguin cançons reivindicatives?

LITERATURA

No me pongas la capucha

de Mario Benedetti

Siento que mi pueblo escucha
cuando canto lo que siento.
Ganapán del escarmiento,
no me pongas la capucha.

No vas a conseguir nada:
no claudico ni me entrego
debajo del trapo ciego
no está ciega mi mirada.

Andá haciéndote a la idea
de que pese a tus sanciones,
tu miedo y tus precauciones,
te miro aunque no te vea.

Mientras tiembla tu victoria
que es de barro y es de Pirro,
tu rostro de pobre esbirro
lo he aprendido de memoria.

Siento que mi pueblo escucha
cuando canto lo que siento.
Ganapán del escarmiento,
no me pongas la capucha.

Hay algunas leyes viejas
que son casi permanentes:
en tu voz están tus dientes,
tu nariz y tus orejas,

y en tu rencor asustado
y en tu alarido del día
están tu mirada fría
y hasta tu ceño arrugado.

Te miro aunque no es lo mismo,
te miro aunque no te escupa.
Mi memoria es una lupa
que repasa tu sadismo.

Mirá que sigue la lucha
y sigue el pueblo despierto.
No te suplico. Te advierto:
no me pongas la capucha.

Reflexió:

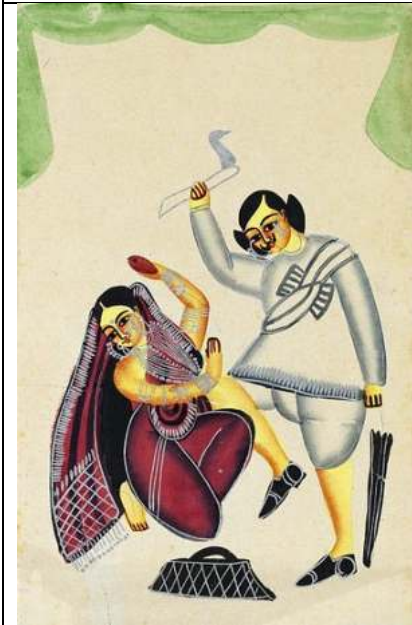
- Parla d'una tortura real o metafòrica?
- A qui es dirigeix el poeta?
- Quina diries que és la causa de la tortura?
- Què diu el torturat del torturador?
- Pots imaginar una situació com la que planteja Benedetti?

ARTS VISUALS

Tortura

Piero Della Francesca.
La tortura. 1452

Anònim. *Nabin mata a Elokeshi*. 1890

Reflexió:

- En aquestes manifestacions artístiques, hi apareixen víctimes de violacions de drets humans? En cas afirmatiu, se sent empatia cap a elles?
- Avui dia passen fets com els representats? En quins llocs? Per quines raons?
- El quadre seleccionat podria ser més efectiu com a eina de sensibilització si algun aspecte s'hagués treballat o representat d'alguna altra forma? Argumentar-ho en cas afirmatiu.
- Buscar exemples històrics en els quals l'art s'hagi utilitzat per promoure valors afins a la Declaració Universal.
- El cultiu de l'art és una garantia d'una major sensibilitat cap als drets humans? Buscar exemples històrics en els quals l'art s'hagi utilitzat per a promoure valors contraris a la Declaració Universal.

CURTMETRATGE

Happiness (Felicitat)

de Steve Cutts

Durada: 4:51

Reflexió:

- Què ens diu aquest curt sobre les noves esclavituds o els nous servatges?
- Quin paper té la paraula Felicitat a cada escena?
- Com complementa la informació que hem obtingut sobre aquest article?

ESTAT DE LA QÜESTIÓ

Hi ha una percepció errònia, molt estesa entre els joves, que la violència masclista només es produeix entre persones adultes i les noies pensen que la violència no les pot afectar. Malauradament molts joves admeten el "sexisme benevolent", formes de control i possessió que veuen com a signes d'estimació. El verb "estimar" es conjuga amb el verb "patir" de gelosia i domini. Si una persona no té consciència dels possibles abusos, no podrà superar situacions més greus.

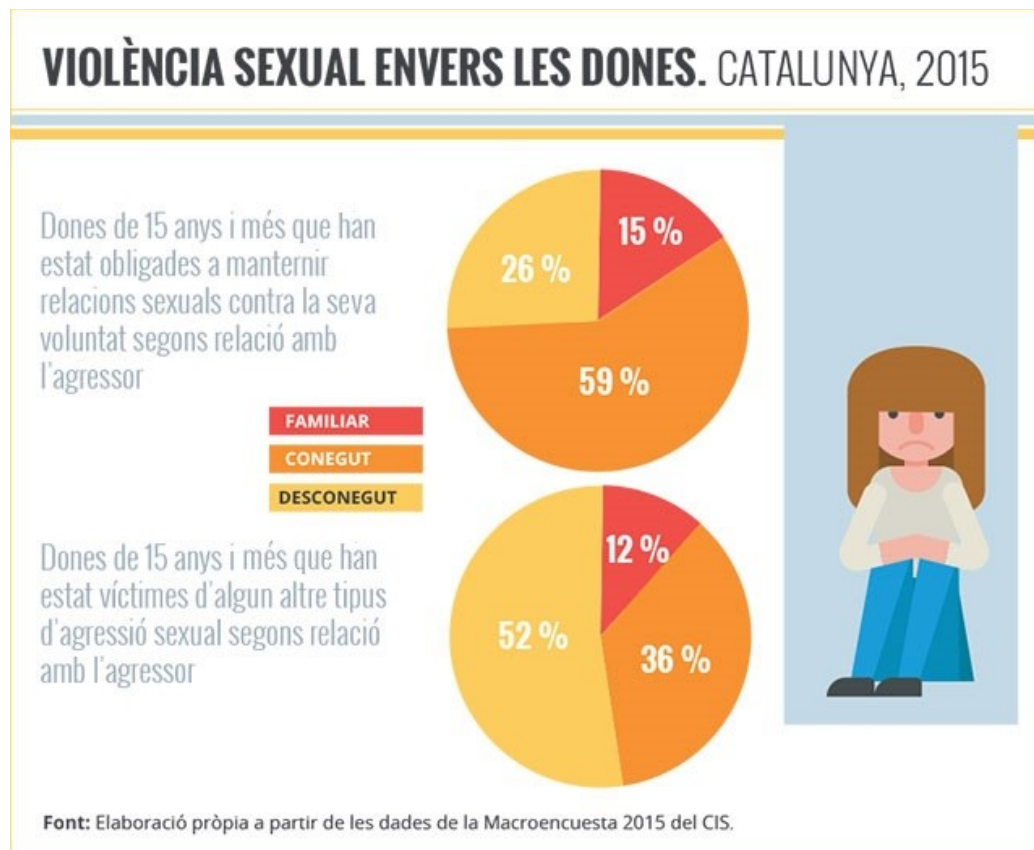

Activitat:

Un grup de pocs alumnes prepara l'enquesta amb les preguntes que hi ha al gràfic als companys de curs i una vegada analitzats els resultats vegem si coincidim amb la percepció que ens donen les dades del baròmetre. Tant en

cas afirmatiu com negatiu, ens preguntem per què?

Cal també desmuntar les creences que comporten les quatre darreres afirmacions.

Reflexió:

- Què indiquen aquestes xifres?
- En el primer cas quantes noies de cada 10 han estat violentades?
- En el segon cas quantes noies de cada 10 han estat agredides?
- Quin paper té el silenci en aquestes situacions?

FONT: El crític

FER

Preparar una exposició oral de cinc minuts sobre algun aspecte que t'hagi cridat l'atenció de la formulació d'aquest dret. La pots acompanyar d'imatges.

DIES INTERNACIONALS

Octubre 2 Dia Internacional de la No Violència

Gener 30 Dia escolar de la no violència i la Pau

Juny 26 Dia Internacional de suport a les víctimes de la tortura

Art. 19 Llibertat d'opinió i expressió

Tota persona té dret a la **llibertat d'opinió i d'expressió**; aquest dret inclou el de no ser molestat a causa de les pròpies opinions i el de cercar, rebre i difondre les informacions i les idees per qualsevol mitjà i sense límit de fronteres.

Antonio Berni. *Manifestació*, 1934

QUÈ ENS DIU AQUEST QUADRE?

1. Què veiem en aquest quadre?	Observar, relacionar, descriure
2. Què ens diu aquest quadre sobre els drets?	Inferir, relacionar
3. Tens alguna experiència personal en relació amb situació que es planteja?	Vivenciar experiències passades
4. Amb quines situacions o notícies relacionaries el quadre?	Tematitzar, analitzar i sintetitzar

5. Aquesta imatge et planteja algun interrogant?	Qüestionar, problematitzar
6. Què saps sobre aquestes situacions?	Esbrinar, apel·lar a l'experiència i la memòria
7. On pots trobar més informació?	Recerca
8. Quin títol posaries al quadre?	Síntesi
9. Quin sentiment et provoca?	Autoconeixement
10. Què canviaries en el quadre, color, imatge, expressió dels personatges, entorn, etc.?	Cercar alternatives
11. Quina relació té aquest quadre amb el dinovè article de la Declaració?	Relacionar, connectar temes

GRANS TEMES

LLIBERTAT OPINIÓ I EXPRESSIÓ

El dret a la llibertat d'expressió protegeix els drets de tota persona a expressar lliurement les seves opinions i punts de vista. El clam per la llibertat d'expressió, com un mitjà per a la lliure difusió de les idees, va ser reforçat i practicat durant la Il·lustració.

És un dret fonamental a la majoria dels països que tenen sistemes democràtics. La llibertat d'opinió i expressió comporta unes normes implícites de conducta que assegurin el respecte mutu entre les persones. Si no hi ha tolerància de base, és molt difícil l'equilibri. La llibertat d'expressió no només és important per a la dignitat individual, sinó també per a la participació i la democràcia. Les violacions a la llibertat d'expressió freqüentment s'acompanyen amb altres violacions; particularment el dret de lliure associació i reunió.

a. Diàleg-peixera

Demanem a les participants que per parelles escriguin en una targeta una afirmació o pregunta sobre l'exercici de la llibertat d'expressió i opinió i les seves limitacions o dificultats. Recollim les targetes i fem una tria per proposar en el debat.

Situem cinc o sis cadires en un cercle al centre de l'aula, mirant al centre, és a dir, formant una rodona. Aquestes cadires formen la peixera. Se situen més cadires als voltants per fora del cercle intern, també mirant al centre. A continuació expliquem les pautes per a fer un diàleg en format peixera:

- Cinc o sis persones ocupen les cadires de la peixera. Aquests participants són els peixos. La resta de les participants seuen en les cadires addicionals per fora de la peixera i són les observadores. No pot quedar mai cap cadira buida a la peixera, ni hi poden estar les mateixes persones tota l'estona.
- Només els peixos poden parlar. Tothom que vulgui expressar la seva opinió s'aproparà a la peixera i farà un copet a l'esquena de la persona a la qual vol substituir. S'evitarà entrar a la peixera per a repetir arguments.
- Establim un temps de debat per a cada tema; es podrà tallar abans si es creu que s'han esgotat els arguments.

Els temes poden ser:

- Puc dir el que vull a qui vulgui
- La llibertat d'expressió és bàsica
- No hem de dir tot el que pensem
- Soc responsable del que dic
- Difamar és llibertat d'expressió

Reflexió:

- Com us heu sentit durant el debat?
- Quan éreu peixos opinant?
- Quan éreu observadores sense poder opinar?
- Quan us han donat el copet a l'esquena per sortir de la peixera?
- Ha estat fàcil escoltar els arguments dels altres?
- Ha estat fàcil pensar i expressar arguments?
- Han canviat les vostres idees a mesura que escoltàveu nous arguments? Amb quines idees us quedeu de tot el que s'ha parlat?
- Creieu que és important que totes i tots participem expressant la nostra opinió? Per què?
- A banda de parlar o en un debat, de quines altres maneres es pot expressar una persona? (escrivint articles d'opinió, a través de l'art, amb la manera de vestir, etc.)
- Per poder tenir una opinió i expressar-la, què necessitem prèviament? (dret a la informació)

Adaptat de Ciutats defensores dels Drets humans

b. Ens preguntem

Qüestions per plantejar-se:

1. Tots els sistemes dictatorials, siguin de dretes o d'esquerreres, anul·len o limiten la llibertat d'expressió. Com expliques aquesta coincidència?
2. Ha de tenir límits la llibertat d'expressió? La vida privada d'una persona pot ser airejada impunement per un periodista?
3. S'ha d'acceptar la llibertat d'expressió quan es fa servir per a negar els valors dels drets humans?
4. Hi ha límits per a la llibertat d'expressió?
5. Hi ha censura al nostre país? A l'escola?

LA CENSURA

La censura és l'ús del poder d'un estat, organització o qualsevol tipus de grup influent, per a controlar la llibertat d'expressió. Consisteix en la prohibició de certa informació política, de l'expressió de diferents punts de vista i s'estén a tots els mitjans de comunicació però també al món de l'art. Sempre és restrictiva i afavoreix el grup censorador sigui estat o col·lectiu influent. La censura és un aspecte típic de les dictadures i d'altres sistemes polítics autoritaris.

És o no censura?

Argumentar si els casos següents són o no censura. Si s'escau, busqueu una bona definició i explicació del que és la censura i d'alguns dels seus sinònims.

- Eliminen un programa de televisió, perquè era massa crític
- No deixen cantar la cançó per subversiva
- El diari *La veu* ha tancat, perquè no té prou anunciants
- El mateix director de l'agència ha desmentit la notícia
- Han retirat un quadre de la galeria "per inconvenient", segons les autoritats
- No pot presentar la novel·la perquè no troba local on fer-ho
- Li han fet boicot, però no l'han censurat
-

MIRADA NO VIOLENTA

a. Distorsió informativa

Dos jocs per adonar-nos com es distorsiona la informació, fins i tot sense voler.

- 1) Per completar aquesta experiència que consisteix a adonar-se com és difícil ser objectiu, ja que en passar de l'un a l'altre no hi ha manera que la

informació es mantingui "objectiva", procurarem donar una notícia en veu baixa, d'orella a orella a un nen i aquest l'ha de passar al següent. Al final caldrà comparar la relació entre l'última versió, després de 15 o 20 intermediaris, i l'original. Per a més seguretat es pot llegir la primera i així no hi haurà dubte sobre la versió de partida o original

2) Per parelles ens expliquem una cosa personal, una anècdota, una característica, una vivència que no ens importi que els altres sàpiguen, però que ha de ser una mica meva. Cada membre de la parella escolta a l'altre amb atenció, després cadascú explicarà a la resta de la classe el que li ha dit l'altre procurant no tergiversar la informació rebuda.

Després, al final els que s'hagin sentit "manipulats" han d'explicar en quin sentit s'ha falsejat o s'ha distorsionat la versió que ells havien donat.

Sobre aquests dos jocs es pot reflexionar com funcionen les notícies.

Reflexió:

- Ha arribat la mateixa informació que havia donat el primer?
- Què ha passat?
- Quantes distorsions hi ha?
- Qui són els responsables de la distorsió?
- Com ha de reaccionar el qui sent la primera persona i la darrera?

b. Els diaris i altres mitjans

Porteu a classe diversos diaris del dia i compareu:

- Analitzeu la primera pàgina de dos diaris diferents comparant, per exemple, la foto que s'ha escollit per a la portada del diari.
- Busqueu la mateixa notícia en dos diaris diferents.

Aquest exercici es pot fer també amb dos noticiaris de TV o de ràdio, etc. Si hem tingut la precaució de gravar una notícia el dia anterior en un telenotícies, podem comparar el tractament de la televisió i el del diari.

Reflexió:

- Què ressalten els titulars?
- Quina foto hi ha de portada?
- La informació coincideix?

Confeccionar una notícia:

Provar com es confecciona una notícia en mitjans diferents. Pensem en una informació interessant sobre algun aspecte de la classe. Com seria la mateixa notícia si la donéssim per ràdio, per TV, la imprimíssim en un diari o la reproduíssim en un mural. Es pot provar a partir de 4 grups i comparar les diferències.

c. Paraules feridores

La llibertat d'expressió es restringeix específicament quan atempta contra els drets o la reputació dels altres. Quins límits han d'imposar-se al que podem dir sobre els nostres pensaments i creences? Hem de dir sempre el que vulguem?

Activitat:

S'aconsella que el professorat procedeixi amb tacte en plantejar l'activitat següent. Es tracta que distribueixi a tots fulls de paper perquè hi escriguin comentaris feridors que hagin escoltat a l'escola, cadascun en un paper distint fins a cinc, com a màxim.

Mentrestant es penjaran a dues parets oposades de l'aula uns cartells que diguin: "broma/joc" i "molt feridor/degradant". El o la docent recull els papers i els llegeix i sense ordre els retorna perquè l'alumnat posi cada expressió en el lloc que en la seva opinió li correspongui en els dos cartells.

A continuació es demana que estudiïn en silenci el que hi ha a la paret. Normalment, les mateixes paraules apareixeran diverses vegades i gairebé sempre es classificaran en categories distintes.

Reflexió:

- Quines conclusions poden extreure's de les paraules ofensives d'aquestes categories?
- Per què hi ha persones que han trobat una paraula molt feridora i unes altres opinaven que era graciosa?
- Hi ha paraules només per a les noies? Només per als nois?
- S'ha de permetre a la gent dir coses així?
- Què cal fer si això passa?
- Estan obligats els professors a impedir els insults agressius a l'escola?
- Estan obligats els alumnes a no usar-los? En cas afirmatiu, per què?
- Què podem fer en la nostra comunitat per a posar fi als insults?
- Per què és important?

MIRADA VIOLETA

a. L'ús del llenguatge no sexista

El llenguatge reproduïx la discriminació històrica vers les dones: explica l'universal a través del gènere masculí, fa invisibles les dones i reforça estereotips. Canviar les estructures lingüístiques per a fer-les inclusives no és una mera qüestió formal, sinó que és fer un pas endavant per fomentar la igualtat entre dones i homes.

RECOMANACIONS

■ Utilitzar mots genèrics: col·lectius i abstractes

a. L'ús del masculí com a genèric és una pràctica que s'ha d'evitar pel fet que invisibilitza les dones i reforça estereotips. Quan es fa una referència tant a dones com a homes o no es reconeix el sexe de la persona és preferible usar substantius genèrics o col·lectius. També es pot anteposar la paraula persona a la particularitat, i així s'evita el tractament sexista o discriminatori.

- Els alumnes per l'alumnat
- El sol·licitant per la persona sol·licitant

b. Una altra opció per a evitar el masculí genèric consisteix a desdoblar el terme. És recomanable evitar l'ús abusiu i continuat d'aquest recurs en un mateix text, encara que en determinats contextos, per a ressaltar que el missatge va dirigit tant a dones com a homes, se n'aconsella expressament el seu ús, com és el cas de convocatòries i ofertes de treball publicades al web. Quan s'utilitzi el desdoblament, és convenient alternar l'ordre de presentació per a no donar sistemàticament prioritat al masculí sobre el femení.

- Els treballadors per les treballadores i els treballadors
- Els professors per les professores i els professors
- Els companys per les companyes i els companys

c. Si no es vol concretar el gènere, perquè no se sap si la persona és home o dona, convé evitar l'ús de «el», «els» i «aquells» seguits del relatiu. Hi ha altres recursos a l'abast més rendibles i gens sexistes, com els pronoms indefinits «algú», «qualsevol», «qui», «tothom».

d. Evitar l'ús exclusiu del masculí per a referir-se a professions i càrrecs

- La Conxa és metge
- La Conxa és metgessa

Com interpretes aquests missatges?

- Els homes prehistòrics vivien en coves.

- Els camperols viuen en poblats petits.
- Els refugiats es desplacen amb els seus estris, ancians, dones i nens.
- La ministra estava molt maca amb el seu vestit de nit.
- Els alumnes no tenien ganes d'estudiar.
- El president anava molt elegant.
- Els cuiners són gent espavilada.

RECURSOS:

- Tractament lingüístic del gènere al Departament d'Educació (juny 2020)
- Guies per l'ús inclusiu o no sexista del llenguatge
- No afluixis la llengua - Llenguatge SEXISTA (vídeos)
- La comunicació no verbal també pot ser sexista
- Com detectar quan un mitjà de comunicació està sent sexista
- 5 recursos bàsics per evitar el llenguatge sexista
- L'ús del gènere femení per desqualificar
- Apropiació del Llenguatge

b. Els insults sexistes

Molts dels insults que es llencen tenen també un caire masclista. Proposem de classificar alguns insults segons si el destinatari és un noi o una noia. Proposarem una colla d'insults (procurant que no siguin pujats de to) i hi reflexionem:

Reflexió:

- Quins són els insults que usen els nois contra les noies?
- Quins són els insults que usen les noies contra els nois?
- Què senten uns i altres quan els insulten?
- Com se sentirien els nois si fossin insultats com les noies?
- Com se sentirien les noies si els insultessin com els nois?
- Per què creus que s'usen insults que al·ludeixen a la condició sexual de les persones?
- Quines solucions es poden adoptar davant dels insults?

c. Floretes o afalacs

Feu una llista d'entre 5 a 10 "floretes" que hàgiu sentit.

Reflexió:

- En què són ofensius?

- Quin aspecte de la dona remarquen?
- Com se situa qui el diu?

ACTIVITATS

MÚSICA

Canto a la libertad

de J.A. Labordeta

Habr  un día
en que todos
al levantar la vista,
veremos una tierra
que ponga libertad.
Hermano, aquí mi mano,
ser  tuya mi frente,
y tu gesto de siempre
caer  sin levantar
huracanes de miedo
ante la libertad.
Haremos el camino
en un mismo trazado,
uniendo nuestros hombros
para así levantar
a aquellos que cayeron
gritando libertad.
Habrá un día...
Sonar n las campanas
desde los campanarios,
y los campos desiertos
volverán a granar
unas espigas altas
dispuestas para el pan.
Para un pan que en los siglos
nunca fue repartido
entre todos aquellos
que hicieron lo posible

por empujar la historia
hacia la libertad.
Habrá un día...
También será posible
que esa hermosa mañana
ni tú, ni yo, ni el otro
la lleguemos a ver;
pero habrá que forzarla
para que pueda ser.
Que sea como un viento
que arranque los matojos
surgiendo la verdad,
y limpie los caminos
de siglos de destrozos
contra la libertad.
Habrá un día.

Després d'escoltar la cançó sense la lletra al davant, preguntem què hem entès, quants mots o expressions hem captat, de què va la cançó.

Reflexió:

- Quina mena de cançó diries que és: un himne, una cançó d'amor, de protesta, reivindicativa, d'esperança, de denúncia, etc.?
- Quina estrofa o moment de la cançó has trobat més emocionant?
- Creus que el futur que anuncia Labordeta és a prop?

LITERATURA

Un home reparteix...

de Joan Brossa

La plaça, tant pels edificis com
per l'animació que hi donen els veïns,
és un dels centres de la ciutat.
Un home reparteix fulls clandestins.
Al Parc hi ha una Muntanya suïssa,
un Laberint, un Pavelló xinès i un Temple grec.
Un home reparteix fulls clandestins.
El carrer és tortuós i estret;
té un teatre, dos cabarets i trenta cafès.
Un home reparteix fulls clandestins.

Aquest edifici està destinat
a les oficines de la fàbrica
amb magatzem i taller.
Un home reparteix fulls clandestins.
Hi ha obrers i estudiants tancats
i abandonats en un calabós.
Un home reparteix fulls clandestins.
Per a anar a veure els Ministres, Caps
d'Administració i persones de categoria i distinció
cal demanar-los per escrit una audiència.
Un home reparteix fulls clandestins.
L'església, malgrat no tenir torre
sobresurt dels edificis del carrer.
Un home reparteix fulls clandestins.
Entren els criats per anunciar
que el banquet està servit.
Un home reparteix fulls clandestins.
Gent sense casa ni sabates
viuen en coves, als suburbis.
Un home reparteix fulls clandestins.
En una comissaria un senyor amb
abric i barret denuncia que
un home reparteix fulls clandestins.

A Poemes entre el zero i la terra, 1951

Reflexió:

- Explicar la història que explica el poema de Brossa
- Què significa "clandestí"?
- Comentar el sentit d'aquest poema
- A qui critica l'autor?
- Quina relació estableixes entre el poema i l'article 19?

ARTS VISUALS

LLIBERTAT D'EXPRESSIÓ

	Mary Cassatt. <i>Llegint el diari Le Figaro</i>, 1878.
	Antonio Berni i Luis E. De Rosa. Part dels dibuixos trobats que retraten la Dictadura. Argentina, 1980

Reflexió:

- Quina ha estat la primera sensació en mirar els quadres? Intenta fer una descripció de les emocions que t'ha generat l'observació.
- Què ens diu cada pintura sobre la llibertat d'expressió?
- Entre tots dos, hi trobes algun contrast?

CENSURA

Reflexió:

- Quina ha estat la primera sensació en mirar la imatge? Intenta fer una descripció de les emocions que t'ha generat l'observació.
- Què ens diu sobre la censura?
- L'obra pren partit sobre el tema tractat o no es pronuncia? És ambigua, és clara?

CURTMETRATGE

No penso callar

Durada: 4:33

Amnistia Internacional. Després de la visualització demanem a les persones participants quines idees i emocions expressen les persones protagonistes en relació a la llibertat d'expressió i opinió.

Reflexió:

- Com veus aquests experiment?
- Com se senten els infants en els moments distints de la proposta?
- Com acaba?

ESTAT DE LA QÜESTIÓ

LA INFORMACIÓ QUE REBEM

Cal tenir informació per poder opinar sobre un tema. Cal tenir idees clares per poder expressar-se adequadament. Per això és tan important la informació que hom rep; cal saber de qui es rep, com es rep i perquè es rep. Les notícies es transmeten ràpidament d'un punt a l'altre del món per la ràdio, la premsa, la televisió, ... Així, avui, els humans podem estar més units. Ara bé, la informació és orientada per la manera de pensar i pels interessos dels qui la transmeten. Quasi sempre són els rics i poderosos els qui fan arribar les notícies. La gent pobre i els països que no són rics difícilment poden informar de les seves coses; generalment no tenen mitjans per fer sentir la seva veu. Tota la informació és donada pels poderosos, que controlen les xarxes de comunicació del món.

Revisem aquestes dades: El 80% de les informacions que circulen pel món procedeixen de les empreses informatives d'Estats Units d'Amèrica, Japó i Unió Europea; la major part de les imatges televisives procedeixen de les mateixes fonts. Els Estats Units d'Amèrica controlen el 75% dels programes televisius d'Europa. A nivell mundial el sector de la informació mou anualment un bilió de dòlars, tant com el mercat de l'automòbil, del blat o de l'acer. La imatge que es té de molts països ha estat imposada pels poderosos del nord. Hi ha guerres, fam i desastres a molts llocs del món dels quals no se'n informa. No es dona quasi informació de les guerres i conflictes actuals a Azerbaidjan, Burundi, Butan, Cambodja, Corea del Nord i del Sud, El Salvador, Filipines, Geòrgia, Guatemala, Haití, Índia, Moldàvia, Myanmar, Papua/Nova Guinea, Perú, República Centreafricana, República del Congo, República Democràtica del Congo, Rwanda, Sàhara Occidental, Sierra Leone, Sri Lanka, Sudan, Tibet, Timor Oriental, Xina, Xipre, mentre que els conflictes on hi ha riqueses naturals o interessos de les grans potències són contínuament recordats: Algèria, Iemen, Iran, Iraq, Kurdistan pel petroli; Colòmbia, Israel, Mèxic per les finances nord-americanes; Iugoslàvia per la proximitat europea.

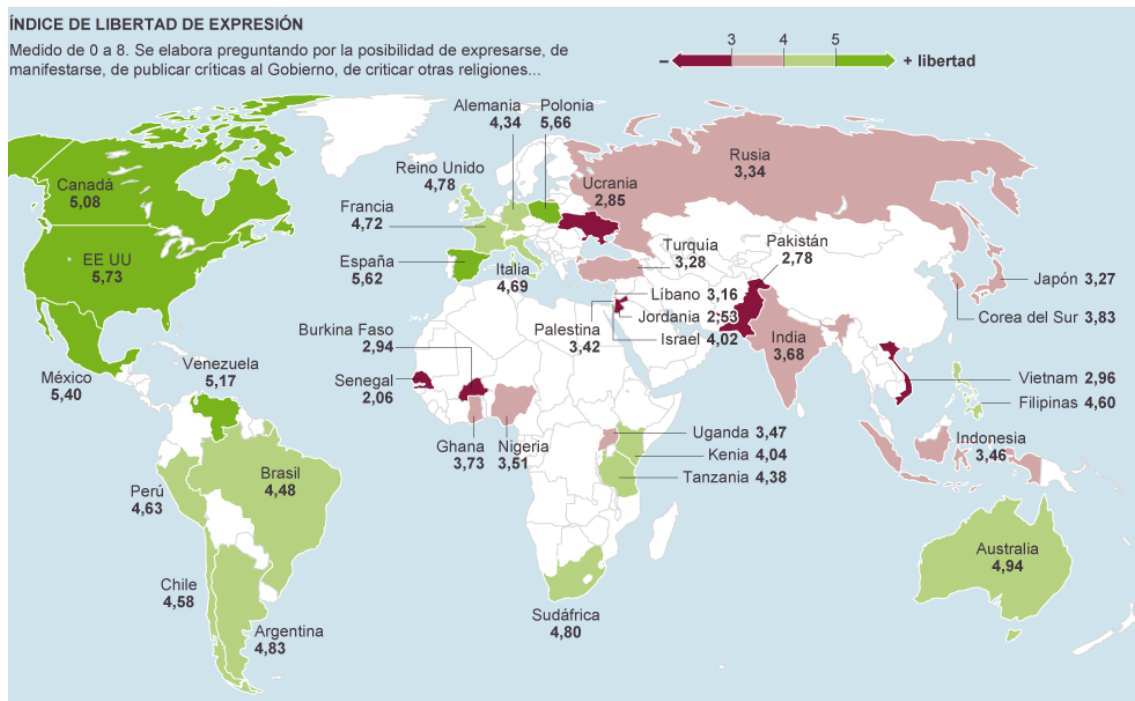
Font: G. Ramis: "Visca el món". Ed. Moll. Palma, 1995 i Gonzalo / Montes: "Las guerras olvidadas". Ed. Acento. Madrid, 1997.

Reflexió:

- Per què és important tenir una opinió pròpia i poder-la expressar?
- Quines dificultats troben avui la lliure investigació i la difusió d'idees?
- Per què hi ha gent interessada a controlar la informació?
- Què opines dels mitjans de comunicació? Digues-ne valors i contravalors.
- Com pots informar-te bé i expressar-te amb llibertat adequada?
- Quin ha de ser el teu treball per influir positivament en l'opinió pública?

Mapa de llibertat de premsa al món

% DE PERSONAS QUE CREEN QUE ES MUY IMPORTANTE...

...la libertad de expresión

EE UU	71
América Latina	69
Europa	65
Asia y Oceanía	50
África	46
Oriente Próximo	43

...la libertad de prensa

EE UU	67
América Latina	71
Europa	61
Asia y Oceanía	44
África	55
Oriente Próximo	45

...tener acceso a Internet

EE UU	69
América Latina	61
Europa	58
Asia y Oceanía	38
África	32
Oriente Próximo	44

Fuente: PEW Research Center.

EL PAÍS

Reflexió:

- Podem treure algunes conclusions de la lectura d'aquest mapa i dels gràfics que l'acompanyen.
- Intentarem veure les diferències i semblances, els avantatges i les mancances.
- Especialment caldria valorar les conseqüències que comporta la manca de llibertat d'expressió.

FER

- Improvisa una primera pàgina de diari a partir de notícies –reals o inventades- que tinguin a veure amb aquest article. Inventa un nom i una capçalera i distribueix les notícies tot fent els titulars i seleccionant la mida de les lletres i el gràfic.
- Fem un article d'opinió en relació amb el que hem après amb aquesta activitat sobre la participació i ho publiquem al bloc del nostre centre educatiu.

DIES INTERNACIONALS

Novembre 21 Dia de la televisió

Maig 3 Dia mundial de la llibertat de premsa

Maig 17 Dia mundial de la societat de la informació